БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№138 (8045) | 1956 оной июнинн 13, среда | Сэн 20 мүнгэн

Агитатор

Коммунистическэ партиин XX ъездээр манай Эхэ ороной урда тагдаад байһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ[...]дай социалистическэ мүрысөө [...]лгэрүүлхын тулада хүдэлмэришэд, [...]лхознитууд болон механизатор[...]удай, бүхы ажалшадай дунда [...]тийно-политическэ. ойлгуулам[...]ын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ [...]итаторнууд тон ехэ үүргэ эзэлнэ.

Ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэ[...]йшье дунда, колхоз, совхозуудай [...]алшадайшье, модо бэлэдхэг[...]эдэйшье дунда—хаа хаанатүй [...]он мянган агитаторнууд Эхэ оро[...]йнгоо, өөрынгөө предприятиин, [...]лхоз, совхозой түрүүшүүлэй ам[...]алта тухай, ажалдаа байһан ду[...]у дунданууд тухай, тэдэниие хай[...]ан гэжэ зайсуулха арга боломжо[...]уд тухай, социалистическэ мүры[...]энэй үрэ дүнгүүд тухай тайлба[...]лан ойлгуулха хүдэлмэри ябуул[...]г, бүхы арад зондо партиин үнэн [...]ые хүргэдэг байна.

Тиин агитаторнууд ойлгууламжын [...]дэлмэри ябуулхадаа хөөрэлдөө [...]энхыгөөр, бүхы юумэн тухай хэ[...]хэ бэшэ, харин нэгэ тусхай асуу[...]л абажа, тэрэниие һайнаар ойл[...]улхые оролдохо, тэрэнэйнгээ бо[...]тоор бэелүүлэгдээгүйдэнь һанаа[...]а амарха ёһогүй. Энэ талаар Сэ[...]гтын аймагай Тельманэй нэрэм[...]тэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй [...]рмын малшадай дунда хүдэл[...] агитатор-коммунист Алек[...]идр Бальжинимаевич Бужигаевай [...]дэлмэри жэшээ боломоор байна. [...]үхэр Бужигаев малшадтай хөө[...]лдөө хэхэдээ һаалишад, мал адуу[...]шад болон ондоо хүдэлмэри [...]дэг хүнүүдтэ туд тудайнь зорил[...]е тусгаар ойлгуулжа үгэдэг, тэдэ[...]й хүдэлмэреэ улам һайжаруул[...]н, дутатдалнуудаа усадхахын ту[...]ада юу хэхэ ёһотой байһыень [...]эр хэлэжэ үгэдэг юм.

[...]унай сагта малые зүбөөр, үнэн [...]рхэнһөө оролдожо адуулхын, мүн [...] һаалга ехэдхэхэ хэрэгтэ һаали[...]дай үүргын хэр зэргэ ехэ бай[...]ень агитатор тон элеэр тодорхой[...] хэлэжэ үгэдэг. Һү һаалга ехэд[...]э тухай тэрэ юрэнхыгөөр хөөрэ[...] бэшэ, харин үнеэн бүриһөө үдэр [...]и пүүд, хахад пүүд һү һаахаар [...]публика соо табигдаад байһан [...]илго тухай, тэрэниие хайшан гэжэ [...] дүүргэхэ арга боломжын бии [...]һан тухай ойлгосотойгоор тайл[...]илан хэлэдэг юм.

[...]үхэр Бужигаев гансашье, [...] һайн удхашанартай хөөрэлдөө [...]д үнгэрдэг бэшэ, харин социа[...]тическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые [...]азателиин доскада бэшэдэг, түрүүшүүл гү, али гээгдэжэ ябаһан [...]шад тухай ханын газетэдэ, [...]лнидо», «Сатирада» бэшэдэг [...]на. Гадна, малшадай ямар [...]эндэ хэрэгтэй болоод байһые, [...]р эрилтэ хэжэ байһан тухай кол[...]ой правлени ба парторганизаци[...]ододоо дуулгадаг, тэдэ эрилтэ[...]эйнь дүүргэгдэхын түлөө эр[...]тэйгээр оролдодог юм.

[...]имэ хүдэлмэриин ашаар фер[...] 8 һаалишадай 5-ниинь үдэр [...]эндэ үнеэн бүриһөө пүүдһээ [...] һү һаадаг болоод байна. Нү[...] гурбаниинь үнеэн бүриһөө 15 [...] һү һаана. Зунай сагта үнеэн бүриһөө үдэртөө 25—30 литрһээ доошо бэшэ һү һааха аргын бии байһан тухай агитатор фермын малшадта һайса ойлгуулна. Тиимэһээ һаалишадшье, адуулгашадшье тэрэниие дүүргэхын түлөө оролдожо байна.

Мүн тэрэшэлэн, Ториин аймагай «Завсты Ильича» колхозой эбэртэ бодо малай фермэ дээрэ агитатор, зоотехник Анна Никитична Овчинникова шадабаритайгаар хүдэлжэ байна. Энэ колхоз 2—3 жэлэй урда тээ мал үсхэбэрилгөөр, тэрэнһээ ашаг шэмэ абалгаар аймаг соогоо гээгдэнги колхозуудай нэгэниинь байһанаа, мүнөө гээгдэлһээ гаража ябана. Ажахын энэ жэлэй 7 һара соо нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнеэн бүриһөө һү һаалгые 241 литрээр ехэдхэжэ, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээд байна. Энэ амжалта туйлалгада агитатор Овчинниковагай хэһэн хүдэлмэри ехэхэн юм. Малшадта зорилгыень һайнаар ойлгуулжа үгэхэһөө гадна, нүхэр Овчинникова малажалда түрүү дүй дүршэл, хүдөө ажахын наукын туйлалтые нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Иигэжэ колхоз, совхозой ажахые хүгжөөлсэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо, шадабаритайгаар хүдэлдэг агитаторнууд манай республика соо тон олон юм.

Гэбэшье, муугаар хүдэлдэг, партийна, комсомольско болон профсоюзна организацинуудай даалгабарида хайша хэрэгээр хандадаг, агитаторайнгаа хүндэтэ нэрээргые сэгнэдэггүй, хайша хэрэг, ёһо тэдыгээр дүүргэдэг агитаторнууд үшөөл нилээд олон. Теэд тэдэндэ агитколлективэйшье, партийна организациншье зүгһөө шанга эрилтэ хэдэггүй, хэмжээ абадаггүй, тэдэнтэй эбсэшоод байдаг ушарнууд али олон үзэгдэдэг бшуу.

Иимэ ябадал бүримүһэн буруушаагдаха ёһотой. Агитаторнуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха асуудалда парторганизацинууд гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Тиихын тула ямар бэлэдхэлтэй хүнүүдэй агитаторнуудаар хүдэлжэ байһые хаража үзэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ашагтайгаар ябуулжа шадахагүй, бага бэлэдхэлгэй хүнүүдые агитаторһаань болюулжа, тэдэнэй орондо үүсхэл ехэтэй, үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлхэ хүнүүдые үйлэдбэриин түрүүшүүл сооһоо томилхо гээшэ тон шухала. Тиихэтэй хамта, агитаторнуудай семинар саг үргэлжэ үнгэргэхэ, тэрээн дээрэ эгээ шухала асуудалнуудые һайн бэлэдхэлтэйгээр хэлсэхэ, мүнөөнэй эрилтэдэ хабаатай асуудалнуудаар лекци болон элидхэлнүүдые уншаха, агитаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл, наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ агитаторнуудай түрүүшын ээлжээнэй уялга болоно.

Нүхэд агитаторнууд, ойлгууламжын хүдэлмэриие эрид һайжаруулжа, ажалшадай урма хэшээлые бадаруулжа, зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлэй даалгабариие дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшан олониитые элсүүлэе!

[...]урналистнуудай центральна байшанда пресс-конференци болоо

[...]ветскэ болон хариин оронуудай [...]налистнуудта зорюулагдан һая [...] журналистнуудай цент[...]на байшан соо пресс-конферен[...] болоо. Югославиин Арадай Фе[...]тивна Республикын президент [...] Броз Тито болон СССР-эй [...]истрнүүдэй Соведэй Түрүүлэг[...] Н. А. Булганинай Ленинградта [...]д бусаһан тухай СССР-эй Га[...]ын хэрэгүүдэй министерствын [...]лэй таһагые даагша Л. Ф. [...]чев хөөрэжэ үгөө. СССР-эй ба [...]РЮ-гэй правительственна деле[...]уудай хоорондо боложо бай[...] хэлсээнүүд тухай тогтожо хэлэхэ зуураа, президент Тито Н. С. Хрущевтой хамта июниин 10-да Сталинград ошобо гэжэ Л. Ф. Ильичев мэдээсээ. Ленин городой ажалшадай тон хани халуунаар угтаһандань Президент Тито, югославска правительственна делегациин бусад гэшүүд ехээр баясаа гэжэ ФНРЮ-гэй Союзна гүйсэдхэхэ вечын информациин талаар секретариин туһалагша А. Шокарац мэдээсээ.

Л. Ф. Ильичев А Шокарац хоёр журналистнуудай асуудалнуудта харюу үгөө.

(ТАСС).

Великобританиин Премьер-Министр сэр Антони Идендэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэг

СССР-һээ Великобританида байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Я. А. Малик июниин 8-да Великобританиин Премьер-Министр сэр Антони Идендэ ерэжэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэгые барюулба.

Энэ Бэшэг доро толилогдобо:

«Москва, Кремль. 1956 оной июниин 6.

Хүндэтэ господин Премьер-Министр,

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо асуудал мэтын мүнөө сагай иимэ шухала асуудалаар зарим тэды һанамжаяа энэ Бэшэг соогоо дахин хэлэхээ хүсэнэб.

Англида ошожо ерэһэн тухайгаа Н. С. Хрущев бидэ хоёр угаа һайнаар һанадагбди. Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороолгын асуудалые шиидхэхэ ябадал эб найрамдалай хэрэгтэ, гүрэнүүдэй бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болоходо, сэрэгэй гаргашануудые бага болгохын тулада имагтал шухала удхашанартай гэжэ Англяар ябахадаа бидэнэй зүбшөөрһые Та һанана бэзэт. Уласхоорондын зохихо хиналта доро гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые, нэн түрүүн агууехэ гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые горьтой ехээр хороохо зорилгоор бодото алхамуудые ударуулангүйгөөр хэхэ тухай хэлсээ туйлаха шухала гэжэ советскэ-английска хамтын Мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Теэд зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тушаа ООН-эй Подкомитедэй һаяхан Лондондо болоһон сесси дахин ямаршье үрэгүйгөөр дүүрээ гэжэ Та мэдэнэт. Тиимэ болохолоороо зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолго тухай аяар 10 гаран жэлэй туршада Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд мүнөөшье хүрэтэр бодото үрэ дүн туйлаагүй, тиин хүнүүдэй угаа ехэ хүсэ, материальна баялигуудые барадаг яаралтай зэбсэгжэлгэ хэгдэжэ үргэлжэлһөөр байна.

Та өөрөө, Танай толгойлдог Правительство, Советскэ Правительстводал адляар, арадуудые, тэрэ. тоодо нэгэ үеын хүнүүдэй наһан соогоо ажаһууха саг соо аюулта дайнай болоһон газарынь хоёр дахин байһан Европын арадуудые үглөөдэрэйнгөө түлөө айхыень болюулха тухай гүн ехээр хүсэнэ гэжэ Лондондо Тантай һаналаа хэлсэхэдээ бидэ батаар найдаһан байнабди.

Уласхоорондын байдалай нилээд һулараһан мүнөө үедэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо хэмжээ-ябуулга бэелүүлхэ бүри зохид арга нүхэсэл бии болонхой. Үгэ хүүрһээ бодото хэрэгтэ орохо, буу зэбсэгээ хойшолуулангүйгөөр хороожо эхилхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудалаар ондоо арга хэрэглэбэл энэ шэнэ оршон байдалда зохистой байгаа. Энэ талаар зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай хэлсээнэй ООН дотор туйлаглахые хүлеэнгүйгөөр буу зэбсэгээ, зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тушаа бодото алхамууд гүрэнүүдэй зүгһөө бүри мүнөө үедэ хэгдээ һаа, шухала удхашанартай байха байгаа.

1955 ондо СССР зэбсэгтэ хүсэнүүдые 640 мянган хүнөөр хороогоошоһоо гадуур дахин ехээр—зэбсэгтэ хүсэнүүдээ—1,200 мянган хүнөөр хороохо тухай шиидхэбэри абахадаа, Советскэ Правительство эгээл иимэ бодомжые хүтэлбэри болгоһон байгаа. Энээнтэй зохилдуулан, СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы техникэ ба буу зэбсэг, мүн тэрэшэлэн СССР-эй гүрэнэй бюджедээр сэрэгэй хэрэгсэлдэ Советскэ Союзай зорюулдаг гаргашанууд хороогдожо байна.

Энэ шиидхэбэритэй зохилдуулан 63 дивизи, тусхай бригаданууд, тэдэнэй тоодо Германска Демократическа Республикын территори дээрэ байгаа авиационно гурбан дивизи ба 30 мянга гаран хүнтэй сэрэгэй частьнууд тараагдаха байна. Советскэ сэрэгүүдые эды шэнээгээр Германиһаа гаргахада асуудал бүримүһэн шиидхэгдэнэгүй гэжэ бидэ сохом мэдэнэбди. Советскэ Правительствын абаһан энэ хэмжээн имагтал түрүүшын алхам мүн. Теэд хэрбээ Германиин территори дээрэ сэрэгүүдые барижа байгаа США-гэй, Англиин ба Франциин правительствонууд өөһэдынгөө талаһаа Германи доторхи зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тухай хэмжээнүүдые мүн тэрэшэлэн абаа һаань, тус асуудалаар улам бүришье шууд алхамуудай хэгдэхэ үндэһэнэй бэлэдхэгдэхэ байһаниинь лабтай. Дүрбэн гүрэнүүдэй правительствонуудай зүгһөө тиимэ хэмжээнүүдэй абтаа һаа, Германи доторхи хариин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое эрид хороохо тухай гү, али Германииин территориһоо хариин зэбсэгтэ хүсэнүүдые гаргаха тухай хэлсээ хожомынь хэгдэжэ болохо байгаа гэжэ тиихэ зуураа бидэ хараадаа абанабди.

Парламентда Танай хэһэн мэдүүлгэ тухай баясхалантайгаар мэдэбэбди. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Та Советскэ Правительствын майн 14-нэй шиидхэбэриие һайшаанат. Энэ хадаа зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо асуудал шиидхэхын тула бодото арга замуудые олоходо туһалхын тула Та саашадаашье оролдохо байнат гэжэ бидэнэй найдаха үндэһэ баримта олгоно.

Уласхоорондын эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые сахихын түлөө гол харюусалгатай агууехэ гүрэнүүд лэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тушаа уласхоорондын хэлсээ туйлагдатар хойшолуулангүйгөөр, буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар бодото хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ үүсхэл гаргаха ёһотой гэжэ Та намтай зүбшөөрхэ бэзэт гээд һананаб.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудалаар Советскэ Правительствын майн 14-нэй мүнөө хабсаргагдаһан Мэдүүлгые Великобританиин Правительство тон анхаралтайгаар хаража үзөөд, өөрынгөө талаһаа буу зэбсэг хороохо тушаа зохихо алхамуудые хэхэ гэжэ найдажа байһанаа господин Премьер-Министр минии нүхэд, би өөрөөшье мэдүүлнэбди. Тиигээ һаатнай, уласхоорондын түгшүүрил саашадань һуларуулха ба бүтэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа болохо байгаа.

Гүрэнүүдэй хэхэ тиимэ алхамуудые арадуудай гүн ехэ баяр баясхалантайгаар угтаха байһаниие Та лаб ойлгонот.

Үнэн зүрхэнһөө хүндэлэгшэ **Н. БУЛГАНИН.**

Дээдэ Тушаалта сэр **АНТОНИ ИДЕНДЭ,**

Великобританиин Премьер-Министртэ,

ЛОНДОН».

Германиин Федеративна Республикын Канцлер Конрад Аденауэрта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэг

СССР-һээ Германиин Федеративна Республикада байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол В. А. Зорин июниин 7-до ФРГ-эй Канцлер К. Аденауэрта ерэжэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэгые барюулба.

Энэ Бэшэг доро толилогдобо:

«Москва, Кремль. 1956 оной июниин 6.

Хүндэтэ господин Федеральна Канцлер,

Нёдондо жэлэй сентябрьда Москвада бидэнэй хэлсээ хэхэ үедэ Советскэ Союзай болон Германиин Федеративна Республикын правительственна делегацинууд Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай аша туһада манай оронуудай бэе бэеэ бүри һайнаар ойлголсодог болохо ба харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ хэрэгые ехэ удхашанартайда тоолоһон байна гэжэ Та лаб һананат. Энэ болбол хэлсээнүүд тухай хэһэн бидэнэй хамтын Мэдээсэл доторшье харагдаа һэн.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ асуудалнуудаар манай оронуудай хоорондо тогтоогдохо холбоо барисаанай, мүн эдэ зорилгонуудые туйлаха ябадалда зорюулатдаһан манай гүрэнүүдэй бодото ябуулгануудай ямар ехэ удхашанартай байһые бүримүһэн мэдэрхэ зуураа, мүнөө бүхы оронуудай арадуудые юунһээшье ехээр һонирхуулжа байгаа, хойшолуулагдангүйгөөр бодото дээрээ шиидхэгдэхэ ёһотой асуудал тухай Танда бэшэһэн энэ Бэшэг соогоо тэмдэглэхэеэ хүсэнэб. Яаралтай зэбсэгжэлгые болюулха асуудал тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энэ асуудал эб найрамдалай хуби заяанай түлөө, өөрынь үглөөдэрэй түлөө арадуудай һанаае үнэхөөрөө зобоодог байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ тиимэ хүшэр хүндэ туршалга үзэһэн советскэ ба германска арадууд шэнэ дайн сэрэгые уридшалан зайсуулха ба амгалан хүгжэлтын эрхэ байдалые хангаха тухай илангаяа ехээр хүсэнэ гэжэ найдамтайгаар хэлэхэдэ болохо байна.

Хүниие олоорнь хюдадаг атомна болон водородно зэбсэг мэтын шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдэй һүүлэй жэлнүүдтэ бии болоһон ушар зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо асуудал шиидхэхэ ябадалые бүри шухала болгоно. Шэнэ дайн боложо, тиимэ зэбсэг хэрэглэгдээ һаа, илангаяа промышленностиин талаар ехэ хүгжэлтэтэй, олон зонтой оронуудта ямар аюул зоболон тохёолдохо тухай һанаханшье бэрхэтэй байна.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороолгын асуудал хамаата правительствонуудай хоорондо удаан хэлсэгдэһэн байгаа гэжэ Та, господин Федеральна Канцлер, мэдэнэт. Тэдэ хэлсээнүүдэй үедэ Советскэ Правительство зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудалаар гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ туйлаха гэжэ саг үргэлжэ, эрид шууд эрмэлзэдэг байгаа. Гэбэшье, гүрэнүүдэй хоорондо бодото зэргын хэлсээн туйлагдаагүй байһаар.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудалай талаар ороһон мухардалгаһаа гараха арга хайшан гэжэ олохо тухай асуудалые хаража үзэхэ ябадалда Советскэ Правительство һүүлэй үедэ илангаяа ехэ анхарал табижа байгаа.

Эб найрамдалда дуратай оронуудай хүсэлэл оролдолгын ашаар түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ нилээд һайн үрэ дүн туйлагдаа, уласхоорондын һайн холбоо барисаан үргэдэжэ байна, арадууд бэе бэедээ бүри ехээр этитэдэг боложо байна, яаралтай зэбсэгжэлгые болюулхада, сэрэгэй гаргашануудые хорооходо шухала хэрэгтэй бодото ябуулгануудые хэхэ арга боломжо бии болоо гэһэн тобшолол бидэ хэһэн байгаабди. Зэбсэгтэ хүсэнүүд тухай уласхоорондын хэлсээнэй ООН дотор баталагдахые хүлеэнгүйгөөр тиимэ ябуулгануудые эб найрамдал үнэхөөрөө хүсэдэг гүрэн бүхэн бэелүүлжэ шадаха байгаа гэжэ бидэ найданабди.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ зорюулагдаһан гадаадынгаа политикын хубилшагүй хараа бодолые баримталан, Советскэ Правительство үнгэрөөшэ жэлдэ 640 мянган хүнөөр хороогоошоһоо гадуур дахин ехээр—1.200 мянган хүнөөр СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай шиидхэбэри абаа. Энээнтэй зохилдуулан, жэшээнь, Германска Демократическа Республикын территори дээрэ байгаа авиационно гурбан дивизиие, 30 мянга гаран хүнтэй сэрэгэй бусад частьнуудые тарааха гэһэн шиидхэбэри абаа. Энээнтэй зохилдуулан, буу зэбсэг, сэрэгэй хэрэгсэлдэ Советскэ Союзай зорюулдаг гаргашанууд хороогдожо байна. Энээнтэй дашарамдуулан СССР-эй Правительство зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудалаар энэ оной майн 14-дэ Мэдүүлгэ толилоо.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо талаар нимэрхүү хэмжээ-ябуулгануудые бусад гүрэнүүдэй бэелүүлээ һаань, Германиие нэгэдүүлгын асуудал шиидхэхэдэшье нилээд туһа болохо байһаниинь лабтай.

Советскэ Правительствын дурсагдаһан Мэдүүлгые Танда эльгээхэ зуураа, энэ мэдүүлгэ Танай үмэнэһөө тон анхаралтайгаар хаража үзэгдэхэ ба Германиин Федеративна Республикын Правительствын зүгһөө дэмжэгдэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлнэб. Федеративна Республикын Правительство Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ бодото туһа нэмэри оруулха бэзэ гэжэ Баруун Германиие хүгжөөхэгүй бэзэ гэжэ минии нүхэд, би өөрөөшье найдаха байнабди.

Үнэн зүрхэнһөө хүндэлэгшэ **Н. БУЛГАНИН.**

Дээдэ Тушаалта **КОНРАД АДЕНАУЭРТА,**

Германиин Федеративна Республикын

Федеральна Канцлерта,

БОНН».

Итальянска Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антонио Сеньидэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэг

СССР-эй Хэрэгүүдэй талаар Италида байгаа Саг зуурын Этигэмжэтэ түлөөлэгшэ Д. П. Пожидаев июниин 8-да Итальянска Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антонио Сеньидэ ерэжэ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэгые барюулба.

Энэ бэшэг доро толилогдобо:

«Москва, Кремль. 1956 оной июниин 6.

Хүндэтэ господин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ,

Энэ Бэшэг соогоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые хуряалтын асуудал тухай хэлэхэеэ хүсэнэб. Энэ хадаа мүнөөнэй эрхэ байдалда тон шухала ба хойшолуулагдашагүй асуудал болоно.

Нэгэ үеын хүнүүдэй ажаһууха саг соо болоһон дэлхэйн хоёр дайнууд хүн түрэлтэндэ айхабтар ехэ хашалан зоболон ушаруулаа. Дэлхэйн гурбадахи дайн һужэрөөгдэжэ, атомна болон водородно бомбо мэтын шэнэ түрэлэй зэбсэг хэрэглэгдээ һаа, хүн түрэлтэн бүри ехэ гай аюулда, хохидол һандаралда орохо байгаа гэжэ арадууд болон правительствонуудай ойлгонгүй байха арганьгүй. Эгээл иимэһээ дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудал эб найрамдалые ба арадуудай аюулгүй байдалые хангаха зэргэтэй Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин зүбшэхэ зүйлдэ хододоо табигдадаг байна. Мүнөө Италиин ООН-эй гэшүүн болоод байхада, Танай правительство өөрынгөө зүгһөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудалые ООН дотор зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха аргатай байна. Итали энэ асуудалаар ООН дотор һайн нүлөө үзүүлхэ бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор аяар арба гаран жэл соо хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүдэй мүнөөшье хүрэтэр һайн үрэ дүнгүүдые туйлаагүй байһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, уласхоорондын түгшүүрилэй нилээд һулараад байһан ба «хүйтэн дайна» гэжэ онондо гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаанай, харилсаанай. хани ёһоной холбоо барисаанай улам ехээр хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо ашагтай хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдэ зохид арга нүхэсэл бии болоод байна. Энэ ушарта зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо асуудал шиидхэлгэдэ ондоогоор хандаха арга олохо шухала хэрэгтэй байна гэжэ Советскэ Правительство тоолоно. Энээнтэй дашарамдуулан буу зэбсэгээ, зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тушаа гүрэнүүдэй бэелүүлхэ бодото хэмжээ-ябуулганууд шухала удхашанартай байха байгаа.

Тусхай уялгануудые, тэдэнэй тоодо сэрэгэй шэнжэтэй уялтануудые абаһан ямар нэгэн хэлсээнүүдтэ мэдээжэ гүрэнүүдэй хабаададаг ушар өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгые хороохо тушаа тиимэ хэлсээнүүдтэ хабаадагша эгээн томо гүрэнүүдэй бодото алхамуудые бүри мүнөө хэхэдэнь һаад тойбо болохо ёһогүй.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай Уласхоорондын хэлсээ туйлагдахые хүлеэнгүйгөөр тиимэ хэмжээнүүдые бүри мүнөө бэелүүлээ һаа, уласхоорондын байдалые саашадань һайжаруулхада, мүн гүрэнүүдэй бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болоходо туһалха байгаа гэжэ Та, господин түрүүлэгшэ, намтай зүбшөөрхэ бэзэт гэжэ һананаб.

СССР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдые 1955 ондо 640 мянган хүнөөр хороогоошоһоо гадуур дахин шэнээр—1.200 мянган хүнөөр зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тухай шиидхэбэри абахадаа Советскэ Правительство эгээл иимэ бодомжонуудые хүтэлбэри болгоһон байна. Энээнтэй зохилдуулан СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй техникэ ба буу зэбсэг, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Гүрэнэй бюджедээр сэрэгэй хэрэгсэлдэ Советскэ Союзай зорюулдаг гаргашанууд хороогдохо байна.

Итальянска Правительство, Та өөрөөшье господин Түрүүлэгшэ, Советскэ Правительствын майн 14-нэй мүнөө хабсаргагдаһан Мэдүүлгые тон анхаралтайгаар хаража үзөөд, уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулха хэрэгтэ бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри оруулха бэзэт гэжэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудал шиидхэхэеэ бүхы гүрэнүүд хүсэнэ гээд этигэхэ зуураа, Советскэ Правительство найдана.

Үнэн зүрхэнһөө хүндэлэгшэ **Н. БУЛГАНИН**

Дээдэ Тушаалта **АНТОНИО СЕНЬИДЭ,**

Итальянска Республикын Министрнүүдэй

Соведэй Түрүүлэгшэдэ,

РИМ».

Канадын Премьер-Министр Люис Сен-Лоранда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэг

СССР-һээ Канадада байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Д. С. Чувахин июниин 8-да Канадын Премьер-Министр Л. Сен-Лоранда ерэжэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэгые барюулба.

Энэ Бэшэг доро толилогдобо:

«Москва, Кремль. 1956 оной июниин 6.

Хүндэтэ господин Премьер-Министр,

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудал мэтын уласхоорондын иимэ шухала асуудалаар Тантай һаналаа хэлсэхээ хүсэнэб. Манай оронууд хоюулаа зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха тушаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Подкомитедтэ энэ асуудал хаража үзэхэдэ хабаадалсана.

Теэд ООН дотор энэ асуудалаар олон жэл соо болодог хэлсээнүүд һайн үрэ дүн туйлаагүй гэжэ мүнөө үедэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй болоно. Зүгөөр, илангаяа хүниие олоорнь хюдадаг атомна болон водородно бомбо мэтын шэнэ түрэлэй зэбсэгэй бии болоһонтой дашарамдан энэ асуудалые шиидхэхэ ябадал улам бүри шухала боложо байна гэжэ мэдэрхэ ёһотой болонобди.

Уласхоорондын түгшүүрилэй нилээд һуларһан мүнөөнэй оршон байдалда буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые гүрэнүүдэй бэелүүлхэ зохид һайн арга боломжонуудай бии болоһые Та намтай зүбшөөрхэт гэжэ, господин Премьер-Министр, һананаб. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхаар ба шиидхэгдээгүй бусад асуудалнуудые гуримшуулгада туһалхаар зэбсэгтэ хүсэнүүдые бодото дээрэнь хорооха ябадал туйлаха талаар Канада шухала бүхы юумэ хэхэ гэжэ мартын 20-до общинануудай палатада Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министрын хэһэн мэдүүлгые Советскэ Правительство баясхалантайгаар угтаа.

Энэ асуудалаар уласхоорондын хэлсээ туйлагдатар буу зэбсэгээ ба зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хорооха хэмжээнүүдые гүрэнүүдэй бэелүүлээ һаа, гүрэнүүдэй бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болохо ба бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байгаа гэжэ бидэ гүн ехээр найданабди. Эгээл энэ бодомжые хүтэлбэри болгон, Советскэ Правительство урдань советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые 640 мянган хүнөөр хороогоошоһоо гадуур Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дахин шэнээр 1.200 мянган хүнөөр хорооха тухай, тэрээнтэй зохилдуулан буу зэбсэг ба сэрэгэй гаргашануудые хорооха тухай шиидхэбэри абаа.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха талаар ООН-эй Подкомитедтэ түлөөлэгдэһэн, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудалые тон түргэнөөр шиидхэхын түлөө онсо харюусалгатай Канадын Правительство зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха тухай асуудалаар Советскэ Правительствын майн 14-нэй мүнөө хабсаргаһан мэдүүлгые тон анхаралтайгаар хаража үзөөд, эб найрамдал ба арадуудай бүтэдын аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудал шиидхэхэдэ туһалха алхамуудые хэхэ бээз гэжэ найдажа байһанаа Танда энэ бэшэгтэйгээр хандаха зуураа, мэдүүлнэб.

Үнэн зүрхэнһөө хүндэлэгшэ **Н. БУЛГАНИН.**

Дээдэ Тушаалта **ЛЮИС СЕН-ЛОРАНДА,**
Канадын Премьер-Министртэ. Оттава».

Турциин Республикын Премьер-Министр Аднан Мендерестэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэг

СССР-һээ Турцида байдаг Посол Б. Ф. Подцероб июниин 8-да Турциин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Фуад Кепрюль гэгшэтэй уулзажа, Турциин Республикын Премьер-Министр А. Мендерестэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай эльгээһэн Бэшэгые барюулба.

Тэрэ Бэшэг доро толилогдобо:

«Москва, Кремль 1956 оной июниин 6.

Хүндэтэ Господин Премьер-Министр,

Уласхоорондын шухала асуудал болоһон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудал тухай Тантай һанамжануудаа хэлсэхэ хүсэлтэй байнаб. Энэ асуудалые һайн тээшэнь шиидхэлгые манай оронуудай арадууд хангалтатайгаар хүлеэхэ байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Гэхэтэй хамта, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха талаар ООН-эй Подкомитедэй һаяхан Лондондо болоһон сессиин дахяад үрэ дүнгүйгөөр дүүрэһыень Та мэдэнэт. Тиин Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида арба үлүүтэй жэлэй туршада хэгдэжэ байһан буу зэбсэг хорооха тухай хэлсээн мүнөө хүрэтэр һайн үрэ дүн үгөөгүй. Тиин хүнэй ба материальна туйлай ехэ ресурснуудые хабаадуулжа байһан яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ үргэлжэлһөөр.

Гэбэшье, бидэнэр атомна болон водородно бомбо мэтын хүн зониие олоорнь хюдалгын шэнэ түхэлэй буу зэбсэгэй бии болоһон дээрэһээ зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудалые шиидхэлгын улам бүри шухала боложо байһаниие мэдэрэнгүй байжа шадахагүй байнабди. Уласхоорондын түгшүүрилэй нилээд һуларһан мүнөөнэй оршон байдалда буу зэбсэгүүд болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха талаар гүрэнүүдэй тодорхой хэмжээ абахада таатай зохид арга боломжо бии болоо гэһэн һаналыемни, господин Премьер-Министр, зүбшөөрхэ байхат гэжэ һананаб. Иимэ хэмжээ абалга яахадаа шухалаб тэхэдэ, хэдэ хэдэн оронуудта яаралтайгаар зэбсэгжэлгэдэ зорюулагдажа байгаа сэрэгэй туйлай ехэ гаргашанууд гүрэнүүдтэ экономическа ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулжа, хүн зоной хүзүүн дээрэ хүндэ даралта болоно. Энэ хадаа Турциин гүрэнэй ажал ябуулагшадай мэдүүлгэнүүд дотор нэгэтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудалаар уласхоорондын хэлсээнэй туйлагдаха хүрэтэр өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха хэмжээ гүрэнүүдэй абаа һаань тэдээнэй хоорондоо ехээр этигэлсэдэг болохо ябадалда, бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ ехээр этигэнэбди. Энэ хадаа хүршэ гүрэнүүдэй харилсаанда илангаяа шухала байна. Дээрэ хэлэгдэһэн һанамжануудые баримталан, Советскэ Правительство советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые 640 мянган хүнөөр хороогоошоһоо гадуур зэбсэгтэ хүсэнүүдээ 1200 мянган хүнөөр, нилээд ехээр, дахин хорооха, буу зэбсэг хороогоошотоёо зохилдуулан сэрэгэй гаргашые хорооха шиидхэбэри абаһан байна.

Энэ Бэшэгээр Танда хандаха зуураа, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудалаар Советскэ Правительствын майн 14-нэй эндэ хабсаргагдаһан Мэдүүлгые тон анхаралтайгаар хаража үзөөд, эб найрамдал ба арадуудай бүгэдэниитын аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха асуудал шиидхэлгэдэ, мүн тэрэшэлэн манай оронуудай хоорондо ёһотой һайн хүршэнэрэй харилсаа тогтоолгодо туһалжа шадаха алхамуудые өөрынгөө зүгһөө хэхэ бээз гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлнэб.

Үнэн зүрхэнһөө хүндэлэгшэ
Н. БУЛГАНИН.

Дээдэ Тушаалта **АДНАН МЕНДЕРЕСТЭ,**
Турциин Республикын Премьер-Министртэ. Анкара».

СССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет румынска ба советскэ арадуудай хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлгэ политическэ шухала удхашанартай гэжэ тоолоод, румынска гар уралалай, гоёолтын ба уран зурагай искусствын түүхэтэ баялигуудые Румынска Арадай Республикын Правительствода үгэхэ гэжэ шиидэбэ. Росситай Румыниин хамта байлдаһан дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ эдэ зүйлнүүдые Росси дотор хадагалуулхын тулада Румыниин правительство үгэһэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ бүхы советскэ архивууд болон гүрэнэй баялигууд, тэрэ тоодо румынска баялигууд ороной аюулгүй районуудта абаашагдаһан байгаа. Мүнөө советскэ эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд тэрэ абаашагдаһан фонднуудые шэнжэлхэ, эблүүлхэ хүдэлмэриие дүүргээ. СССР дотор хадагалагдажа байгаа румынска түүхэтэ ба уранһайханай баялигууд мүн тэрэшэлэн гүйсэд элирүүлэгдэжэ, эблүүлэгдэһэн байна.

Т. Аман, Н. Григореску, О. Бенчил, С. Лукьян, К. Сатмари, К. Д. Розенталь, И. Андриеску, Ж. Тэттэреску, И. Негулич болон бусад румынска уранзураашадай 1350 картинанууд, һиилүүрнүүд болон зурагууд баялигуудай тоодо ороно. XVI—XVII зуунжэлнүүдэй үедэ зурагдаһан эртэ урда сагай румынска уранзурагууд болохо бурханай 156 һүрэг зурагууд бии. Субад болон эрдэниин шулуунуудаар гоёогдоһон, ехэнхидээ мүргэлэй хубсаһанууд хадаа XVI—XVII зуунжэлнүүдэй үедэ бүдөөр оёгдоһон румынска оёлгын тон шухаг зүйлнүүд болоно. Мүн XVI—XVII зуунжэлнүүдэй румынска арадай мастернуудай байгуулһан светскэ болон шажан мүргэлэй 50 шахуу хэрэгсэлнүүд (алтан ба мүнгэн бойпуурнууд, малгайнууд, наһатанууд, хэрээһэнүүд, сүгсэнүүд болон бусад) бии.

35.533 зүйлнүүдһээ бүридэһэн монетэнүүд болон медальнуудай тон ехэ суглуулбари хадаа түүхын ба уранһайханай талаар ехэ удхашанартай. Тэдээнэй дунда Эгиптэ арал дээрэһээ олдоһон, манай эрэһээ урда тээхи VII зуунжэлэй, Лесбоса арал дээрэһээ олдоһон, манай эрын урда тээхи VI зуунжэлэй үеын монетэнууд, Македонско III Александр хаанай, Египетскэ I Птоломей хаанай, Фрактийска Лисимах хаанай алтан монетэнүүд, Римскэ императорнуудай, Византийска хаашуулай, арабска халифнуудай монетэнүүд-шудхалаанууд, мүн тэрэшэлэн румынска монетэнүүд болон медальнууд бии. Петроссы шадарһаа олдоһон, манай эрын IV зуунжэлэй эсэс багай баялиг хадаа тон шухала зүйл болоно. Тэрээнэй тоодо алтан сүгсэнүүд, ехэ блюдэ, элдэб бэһэлигүүд, бугаагуул бии.

Румынска боярнууд болон капиталистнуудай хоёр дахин—1918 ба 1941 онуудта Советскэ Россида эсэргүүгээр байлдажа, манай орониие һандаралда оруулһан ба тэрээнэй түүхэтэ болон уранһайханай памятнигуудые усадхаһан байбашье һаань, советскэ арад түүхэтэ ба уранһайханай баялиг болохо эдэ бүхы зүйлнүүдые наринаар хадагалжа байһан байна. ССР Союзай правительство, советскэ арад эдэ зүйлнүүдые румынска арадай зайлашагүй өөрынь баялиг мүн гэжэ хододоо тоолодог байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет уранһайханай үнэтэ зүйлнүүдые өөрынгөө арадай зорит хүсэлые харуулагша, интересүүдыень хамгаалагша Румынска Арадай Республикын Правительствода үгэһэн хани ёһоной энэ ябуулга хадаа советскэ болон румынска арадуудай ахадүүгэй эбдэршэгүй харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болохо гэжэ найдана.

Нүхэд Иосип Броз Тито, Н. С. Хрущев болон А. И. Микоян Сталинград ошохоёо мордобо

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Президент Маршал Иосип Броз Тито һамгантаяа, Союзна Гүйсэдхэхэ вечын Түрүүлэгшын орлогшо Эдвард Кардель һамгантаяа, гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй секретарь Коча Попович һамгантаяа, Союзна гүйсэдхэхэ вечын гэшүүн Миялко Тодорович, Хорватиин Арадай Республикын Гүйсэдхэхэ вечын Түрүүлэгшэ Яков Блажевич, ФНРЮ-һээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Велко Мичунович ба Президенттэй ябалсаһан бусад хүнүүд тусгаар поездоор июниин 10-да Москваһаа Сталинград ошохоёо мордоо.

ФНРЮ-гэй Президент Маршал Иосип Броз Титотэй хамта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, армиин генералнууд А. И. Антонов ба И. А. Серов, СССР-һээ Югославиин Арадай Федеративна Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Н. П. Фирюбин болон тусхай тушаалта бусад хүнүүд Сталинград ошолдохоёо мордолсоо.

Москвагай Казанска вокзал дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо М. Г. Первухин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. Т. Шепилов, зам харилсаанай Министр Б. П. Бещев, Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Г. Зайцев, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ФНРЮ-һээ СССР-тэ байдаг Посольствын хүдэлмэрилэгшэд мордогшодые үдэшөө.

Казанска вокзалай перрон Югославиин Арадай Федеративна Республикын ба Советскэ Союзай Гүрэнэй тугуудаар шэмэглэһэн байба.

(ТАСС).

И. Броз Тито, Н. С. Хрущев, А. И. Микоян Сталинградта ерэбэ

СТАЛИНГРАД, июниин 11. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр үглөөгүүр Сталинградай үйлсэнүүд болон талмайнуудаар хүн зон олоороо сугларанхай байгаа. Югославиин Арадай Федеративна Республикын Президент Иосип Броз Титые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микояниие угтахын тулада бүлэг бүлэгөөрөө ба ганса гансаараашье, автомашинануудааршье, мотоциклнуудааршье, велосипедүүдээршье, автобузууд ба трамвайнуудааршье городой ажалшад вокзал тээшэ ошонод.

Московско сагаар 9 часта вокзал шадар 100 мянга шахуу хүн сугларaa. Вокзалай байшан ФНРЮ-гэй, СССР-эй ба РСФСР-эй Гүрэнэй тугуудаар шэмэглээтэй байгаа. Башни дээрэнь В. И. Ленинэй портрет харагдана. «Советскэ Союзай ба Югославиин арадуудай хоорондохи ахадүүгэй эбдэршэгүй хани барисаан ба нягта харилсаа холбоон мандаха болтогой!», «Социализм байгуулжа байгаа Югославиин Арадай Федеративна Республикын арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!», Президент нүхэр Титодэ халуун амар мэндые хүргэе!» гэжэ улаан бүдүүд дээрэ бэшээтэй лозунгнууд татаатай байна.

Тусгаар поезд 9 час 30 минутада ерэбэ. Тэрэ вагонһоо нүхэр Иосип Броз Тито һамгантаяа, нүхэд Н. С. Хрущев, А. И. Микоян гараба. Мүн ФНРЮ-гэй Президенттэй хамта ябалсаһан Югославиин гүрэнэй ажал-ябуулагшад, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, Армиин генералнууд А. И. Антонов, И. А. Серов ерэлсээ.

Партиин Сталинградска обкомой нэгэдэхи секретарь И. К. Жегалин, Облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. С. Панькин, Сталинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Дынкин, сэрэгэй округые командалагша Советскэ Союзай Маршал А. И. Еременко, КПСС-эй обкомой секретарьнууд Л. С. Куличенко, Д. П. Журавлев, КПСС-эй горкомой секретарь И. А. Глебов, Сталинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшонор А. Н. Землянский, М. Н. Сомова, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, ажалшадай, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, журналистнууд перрон дээрэ айлшадые угтаа.

Угталгын болоходо хүндэтэ харуул табигдаһан ба Югославиин болон Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд наадагдаһан байна.

Маршал Иосип Броз Тито, Маршал А. И. Еременко хүндэтэ харуулай урдуур ябажа гараад, рапортынь шагнаа. Пионернууд айлшадта баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Городой ажалшад вокзал шадарай талмай дээрэ айлшадые амаршалгын үгэнүүдээр, нэрьемэ альгаа ташалгаар угтаа.

Югославска ханинарта хандажа А. В. Дынкин амаршалгын үгэ хэлээ.

Иосип Броз Тито микрофоной үмэнэ харюугай үгэ хэлээ.

ФНРЮ-гэй Президентын хэлэһэн үгэ нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар ба «Ура!» гэһэн үгэнүүдээр таһалдуулагдаһан байна.

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые сугларгшад анхаралтайгаар шагнаа.

Айлшад митингын һүүлээр Сталинградай гоё һайхан газарнуудые харахаяа ошобо.

Иосип Броз Тито, Н. С. Хрущев, А. И. Микоян, тэдээнтэй хамта ябагшад Мамаев Курган дээрэ гараа. Баатарлигаар наһа бараһан сталинградайхидай могилада Югославиин Президент венок табяа.

Президент Иосип Броз Тито, нүхэд Н. С. Хрущев, А. И. Микоян болон тэдээнтэй хамта ябагшад Ленинэй нэрэмжэтэ суднаар ябаха Волго-Донской канал харахаяа 13 часта ошоо.

ТАБАДАХИ ШАХТЫНХИД ТҮРҮҮЛНЭ

Үглөөнэй 7 час болохотой сасуу Галуута-Нуурай рудоуправлениин табадахи шахтын гудок сууряатан, ажалай үдэрэй эхилһэн тэмдэг үгэбэ.

Шахтуправлениин ехэ байшан соо хүн зон олон. Тэдэнэй зариманиинь (һүниин халааһаа ерээшэд) шахтёрско хубсаһаа орхижо, банида ороно, нүгөө зариманиинь шахтёрско формо үмдэжэ, бэеэ зэһээд, шахта руу ошоно. Эдэнэр хоёрдохи участогай нүхэр Савенкын хүтэлбэрилдэг бригадын горнягууд ажалаа дүүргэжэ, нүхэр Пеневэй бригадын горнягууд ажалдаа орожо байгаа бэлэй. Иигэжэ эндэхи шахтёрнуудай ажалай нэгэ үдэр эхилбэ.

Тус участогайхид № 48 лавада хүдэлмэрилнэ. Эндэ нүүрһэ малтадаг машинанууд, хүсэтэ транспортёрнууд үдэр һүнигүй хүдэлмэрилжэ байдаг. Шахта соохи электровозууд нүүрһэ ашаһан вагонуудые шэрээд, тэрэниие дээшэнь гаргаха газарта абаашана.

Дүшэ тухай наһатай, шүрбэһэлиг бэетэй нэгэ хүн «КМП-2» маркын үрэмдэдэг машинаар ехэ зузаан нүүрһые бэлэхэнээр нүхэлжэ байба. Машинын заахан приборнууд тэрэнэй гарнууд соо иишэ тиишээ хүнгэхэнөөр эрьелдэнэ.

— Тээ тэрээхэн үрэмдэдэг машинаар ажаллажа байһан хэн бэ? — гэжэ асуухада:

— Манай участогай эрхим үрэмдэгшэ машинист Петр Михайлович Краснощеков гээшэл даа,—гээд эндэ хүдэлмэрилжэ байһан шахтёрнуудай нэгэн харюусаа һэн.

Үнэхөөрөө нүхэр Краснощеков рудоуправлениин горнягууд соо түрүү хүнүүдэй нэгэниинь байба. Петр Михайлович ороной түрүү шахтёрнуудай баян дүй дүршэлые шудалжа, ажал дээрээ шадабаритайгаар хэрэглэдэг юм. Илангаяа Москвагай бассейнэй суута үрэмдэгшэ машинист Федор Селецкиин дүй дүршэлые тэрэ һайса шудалаа. Тэрэнэй ашаар Петр Михайлович машинынгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлээ. Халаан соо 100 квадратна метр нүүрһэ малтаха нормоёо 180—200-да хүргэнэ.

Нүүрһэ малтажа байха үедэ газар доро шулуун хабсагай дайралдажа, үрэмдэдэг машинын бүтээсые доошолуулдаг байгаа. Эндэхи зарим машинистнууд шулуутай лаванууд соо ажаллахаяа бэрхэшээжэ, ондоо тээ ошожо ажалладаг һэн. Гэбэшье, эндэхи участогай үрэмдэгшэ машинистнууд, тэдэнэй тоодо нүхэр Краснощеков энэ бэрхэшээлтэй зоримгойгоор тэмсэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

— Үрэмдэдэг машинын ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ хадаа гансал геологическа условинуудһаа гадна, ажалые зүбөөр эмхидхэһэнһээ ба машинистын өөрынь мэргэжэл шадабариһаа гол түлэб дулдыдадаг байна,—гэжэ нүхэр Краснощеков хөөрэнэ.

Нүүрһэ малталгын технологическа процессые тон анхаралтайгаар харахада, нүхэр Краснощековэй энэ хэлэгшэнь арсашагүй зүб байна.

Нүхэр Краснощековэй үрэмдэһэн нүүрһэнэй хүрьһые тэһэлхээ запальщик Минчалий Латыпов бэлэдхэл хэжэ байба. Хэдыхэн минутын үнгэрөөд байхада олон газарта нүүрһэнэй тэһэрхэ абяан шанга шангаар дуулдаба.

— Минчалимнай «минээ» тэһэлбэ ха юм, — гэлдэн нэгэ нэгэ хүрзэ бариһан нүүрһэшэд конвейер руу нүүрһэ забда сүлөөгүй хаяжа захалба. Конвейертэ хаягдаһан нүүрһэн ута үргэн жоолобоор уһандал адли түргэнөөр урдан ошоно...

Үнгэрэгшэ жэлдэ Иркутска горнометаллургическа институт дүүргэһэн Октябрь Жамьянович Очиров 48-дахи лавада горно мастераар хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр олон үгэгүй, хүнэй асуудал һураагүйдэ дуу гараха дурашьегүй хүн. Харин хүнэй мэдээ, ойлгоогүй юумые багша хүндэл адляар заажа үгэдэг заншалтай.

Зарим шахтёрнууд, илангаяа һаяхан горно-промышленна һургуули дүүргэгшэд цикличностиин графигаар хүдэлмэрилхэдэ юугээр үлүүб, энэ арга хэрэглэхэдэ малтагдаһан нүүрһэнэй өөрынь үнэ хэды шэнээн доошолхоб гэжэ һайса мэдэдэггүй байгаа. Энэ асуудалаар дүүрэн харюу абахаяа Октябрь Жамьяновичта шахтёрнууд нэгэнтэ бэшэ хандадаг бэлэй.

—Цикличностиин график саг үргэлжэ наринаар сахяад байхадамнай шахта соо хүдэлмэрилдэг гол хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Нүүрһэ малталгые түрүү аргаар эмхидхэлгэ продукциин өөрынь үные химдаруулгада ехэхэн нүлөөтэй байна. Жэшээлхэдэ, манай участогай малтадаг нэгэ тонно нүүрһэнэй өөрынь үнэ энэ жэлдэ гурбан процентээр доошолоо, шэнэ аргаар ажаллажа эхилһээр шахтёрнуудай урма хэшээл дээшэлжэ, манайшье салин ехэ болоо,—гэжэ горно мастер ойлгуулна.

Жэлһээ үлүүхэн саг соо хүдэлхэ, зуураа, нүхэр Очиров нүүрһэ малтаха талаар үйлэдбэриин процессые һайса шудалба. Мүнөө болоод байхада Октябрь Жамьянович халаан соохи үйлэдбэриин бодото эмхидхэгшэнь боложо шадаа. Горно мастер нүхэр Очиров лавадахи ажалые зүбөөр эмхидхэхын ба цикличностиин графигые амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажаллахаһаа урда тээхэнэ ерэжэ, халаан соогоо хэхэ ажал тухайгаа һайса мэдэжэ, тиигээд нүхэдтөө хэлэжэ үгэдэг байна.

Конвейерэй хоёр талаар хүнэй ябажа болохогүй нариихан газарта ерэхэдээ конвейерэй гэнжэнүүд дээрэ согсойжо һуугаад, нүхэр Очиров арбаад метртэ ябашана. Хэды минута ябаад байхадаа Октябрь Жамьянович газар дорохи һаруул ехэ коридорто тулажа ерэбэ.

Тээ тэрээхэн пультын дэргэдэ байһан залуухан басаган горно мастерта иигэжэ хандаба:

—Октябрь Жамьянович, һулалагдаһан вагонеткэнүүднай дуталдажа, конвейернай зогсохонь.

—Энээнь тушаа мэнэ гэһээр хэмжээ абахабди,—гээд нүхэр Очиров диспетчерскэ пунктда телефондоно.

—Нүхэр Очиров, танай хэлэгшые дуулабаб, мэнэ гэһээр вагонеткэнүүднай олошорхо,—гэжэ телефоноор тэндэһээнь харюусана.

Уданшегүй һуллагдаһан вагонеткэнүүд бүри олошоржо нэгэ хэды минута соо нүүрһээр дүүргэгдээд электровозоор руднигай дворто сэхэ абаашагдана.

Огторгойдо тамаржа байгаа хуба шара наранай баруун хойшоо хэлтэйжэ байха үедэ шахтын гудок дахяад хуугайлба. Нүхэр Пеневэй хүтэлбэрилдэг бригадын горнягууд хүдэлмэриингөө халуун үдэрые дүүргэбэ. Эдэ бригадынхид халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэһэн байба. Ондоогоор хэлэхэдэ, нормын ёһоор халаан соогоо 100 тонно нүүрһэ малтаха байһан аад, тэрэнээ 130 тонно до хүргэһэн байна. Иимэ амжалта эндэхид ганса энэ халаанда туйлаа бэшэ, харин хододоо туйладаг юм.

—Нүхэр Пеневэй хүтэлбэрилдэг энэ бригада һайн лэ хүдэлмэрилнэ. Цикличностиин график эндэ һайнаар сахигдана. Тус бригадын горнягууд бултадаа шахуу һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө апрель ба май һарануудта салинһаа гадуур урмашуулгын ехэ түлбэри абаһан байха юм, —гэжэ участогай начальник Алексей Петрович Егоров горнягуудай энэ коллектив тухай омогорхон хөөрэнэ.

Тус участогай нүгөө хоёр нүхэд Савенко, Лямин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд мүн лэ ехэ амжалтануудые туйлана. Жэшээнь, нүхэр Ляминай бригада энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо нүүрһэ малталгаар 115 процент дүүргээ. Тиихэдэ нүхэр Савенкын бригада энэ хугасаа соо халаан бүхэндэ 110—120 тонно нүүрһэ малтажа гараа. Эдэ хоёр бригаданууд апрель ба май һарануудта түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Эдэ бригадануудайнгаа эрхимээр ажаллаһанай ашаар хоёрдохи участогайхид нүүрһэ малтаха түсэбөө дүүргэдэг ба үлүүлэн дүүргэдэг байна. Дурсагдагша участок энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда нүүрһэ малтаха түсэбөө 118 процент, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 133 процент дүүргэһэнэйнгээ ба нэгэ тонно нүүрһэнэй өөрынь үные 51 мүнгөөр химдаруулһанайнгаа түлөө Бүхэсоюзна шанда хүргэһэн байна.

Туйлаһан эдэ амжалтануудаараа эндэхи шахтёрнууд һанаагаа амарангүй, харин бүри һайнаар ажаллажа байна. КПСС-эй XX съездын Директивэнүүдые бодото дээрэнь нэрэтэй хүндэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн эндэ шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрэнхэй.

—Зургаадахи табанжэлдэ наука ба техникын туйлалтые бүри ехээр хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые шууд дээшэлүүлхэ зорилготойбди—гэжэ нүхэр Егоров хэлэдэг байна. Тэрэнэй энэ хэлэгшэнь хэрэг дээрээ заатагүй бүтэхэ. Яахадааб гэхэдэ, энэ коллективтэ ороной түрүү шахтёрнуудай дүй дүршэлые шудалхын тула техническэ һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнэ. Тус һуралсалда үзэһэн, шудалһанаа эндэхид үйлэдбэридөө хэрэглэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Хүн бүхэн оролдосотой, хангалтатайгаар, яаралтайгаар ажаллана. Тэдэнэй яаралынь гэгдэһэн, һаатаһанһаа бэшэ, харин эршэ ехэтэ социалистическэ мүрысөөнэй хүсэнһөө үндэһэтэй.

Б. ШИРЕТОРОВ, манай корр.

Арад зоной һонирхомоор лекци олоор уншадаг болое

...эл суртал нэбтэрүүлхэ хүдэлние һайжаруулха тушаа КПСС-ХХ съездын табиһан эрилүдые бэелүүлхын түлөө поическэ ба научна эрдэм эрүүлхэ Бүхэсоюзна общест-Городокско отделениин гэд оролдолго гаргажа байна. Һатуршада лекци уншаха тушаа ин горкомоор баталагдаһан түй ёһоор лекци уншалга Городок дто эмхидхэгдэдэг болоо. Тиигэекци уншадаг гүрэнэй болон ын эмхинүүдэй бэе бэеэ дабталг гү, али зарим газарта лекци р уншадаг, зарим зондо удаан соо лекци оройдоошье уншангүй аг ушарнууд усадхагдажа бай-

...най отделенидэ политическэ, ическэ, медицинскэ ба педагока секцинүүд эмхидхэгдэнхэй.

...эн сооһоо медицинскэ секци элбэрилэгшэнь нүхэр О. С. Будһайнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ идэ бүхы лекцинүүдынь зүбшэн гдэдэг. Секциин гэшүүн бүхэн хэды болоод лэ ажалшадта меискэ элдэб асуудалаар һонирй лекци уншадаг, мүн секциинжал-хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр адалсадаг. Тэдэнэй дундаһаа обвын гэшүүн Ф. С. Чернышёва гаяа суутай болонхой. Нүхэр ышева өөрынгөө даалгабарита да һайнаар хандахаһаа гадна, отделениин хүдэлмэридэ эдэбхиэр хабаадалсадаг, шагнагшадта рхолтой лекцинүүдые уншадаг. ө «Рак ба тэрээнһээ һэргылэлэһэн лекци нүхэр Чернышёва на. Шагнагшадай асуудалнуудэлгэрэнгы ба ойлгосотой харюу үгэдэг. Мүн нүхэд Будрина, шина, Лисина, Топлёнкина гэгнэгэ хэды болоод лэ элдэб шу- темэнүүдээр лекци уншажа аг.

...литическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ хангалтатайгаар хүдэлнэ. Түр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулд саг болзор соогоо дүүргэгдэ-Шэнээр бэшэгдэһэн лекциин заабол секциин заседани дээбшэн хэлсэгдэдэг, дутуу дундаень усадхаха тухай зохистой дхалнууд оруулагдадаг байна. иин ХХ съездэ зүбшэн хэлсэгшухала теоретическэ асуудале гүнзэгыгөөр тайлбарилһан нүүд городой ажалшадта олоор гдана.

...гша оной үнгэрһэн табан һатурша соо Общественн гэшүүд даа элдэб темэнүүдээр 137 уншаа. Тэрэ тоодо иимэ темээр лекцинүүд уншагдаба: лай бүтээсые дээшэлүүлхэ ард тухай», «Промышленна проиин өөрын үнэ ба тэрэние химлха замууд тухай», «Ажалай он тухай», «Арад зоной ба парүүргэ тухай», «Элүүр энхэ байтүлөө тэмсэл—шухала хэрэг», схоорондын байдал», «Зэдын надай зургаадахи табанжэл үгжэхэ замууд тухай», мүн научно-атеистическэ темэнүүдээр олохон лекци уншагдаа.

Мүнөө үедэ гансал городто бэшэ, мүн город шадархи хүдэлмэришэнэй тосхонуудта, модо отолдог холын участогуудта — Айнаг, Хасуурта, Шулуута ба бусад газарнуудта хирэ хирэ болоод лэ лекци уншагдадаг болонхой.

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд олоороо обществын гэшүүд болоно. Хүдэлмэришэдэй ажаллажа байһан газарта ерэжэ, тэдэнэр шухала темэнүүдээр лекци уншадаг болонхой. Жэшээнь, комбинадай ажалай, салин хүлһэнэй таһагые даагша нүхэр А. И. Попов «Ажалай бүтээсэ тухай», комбинадай главна механик Е. Г. Черкасов «Атомай хүсэн тухай», комбинадай партбюрогой секретарь нүхэр Ц. Б. Эрдынеев «Зэдын комбинадай VI табанжэлдэ хүгжэхэ замууд тухай» лекци уншана. Нүхэд Г. П. Жуков, А. А. Сидорин, В. И. Гурулев болон бусад эдэбхитэй лекторнүүдэй тоодо ороно. КПСС-эй горкомой секретарьнууд нүхэд Н. П. Воскресенский, Е. К. Копейко, М. В. Кокорина ажалшадай дунда лекци уншалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Обществын эрхим гэшүүдэй тоодо городой 8-дахи һургуулиин багша Л. А. Радионова ороно. Нүхэр Радионова И. В. Мичурин тухай ба естественно-научна бусад асуудалнуудаар һонин лекцинүүдые уншана. Багша А. Д. Милькова «Databases
Ородой классическа хүгжэмэй эрхим зохёолнууд тухай» һонин лекци уншаһан байна.

Уншагдадаг лекцинүүдые бүри һонирхолтой ба ойлгосотой болгохо зорилгоор лекциин һүүлээр тус темэдэнь таарамаар документальна кинофильмнүүдые харуулнабди.

Гэбэшье, манай хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Зарим лекторнүүд шухала асуудалнуудые тайлбарилхадаа тус предприятиин хүдэлмэритэй холбоогүйгөөр, юрэнхы дээрэнь уншана. Ажалай түрүүшүүлэй, ухаалан зохёогшодой ба уралан нарижуулагшадай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа, түрүү шахтёрнуудые Обществын гэшүүд болгохо тушаа биратай хүдэлмэри хэгдээгүй. Зарим ушарта лекци уншагдаха гэһэн сагтаа уншагданагүй, хойшолуулагдана. Мүн манай городской отделениин техническэ эрдэмэй секци (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Пласкин) хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байһаар. Научно-техническэ пропаганда һайжаруулха гээшэ манай отделениин мүнөө үеын эгээн шухала зорилго болоно.

Эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, ХХ съездын заабаринуудай ёһоор лекционно пропагандые һайжаруулхын түлөө оролдохо байнабди.

В. Бирюкова, Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна Обществын Городокско отделениин харюусалгата секретарь.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Г. Урусова, Прибайкальска аймагай «Шпалозаводской» тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Т. Ф. Шандер, Заиграйн аймагай Старая Брянь тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Балаганская гэгшэд 9 үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 8 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Заиграйн аймагай Заиграй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Н. В. Борисова, Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн А. Н. Родионова, Баунтын аймагай типографиин хүдэлмэришэн Т. П. Юшина, Прибайкальска аймагай «Лесохимик» олзоборилгын артелиин хүдэлмэришэн А. Т. Затеева ба бусад бии.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 14 хүн шагнагдаба.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 13 эхэнүүд, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 38 хүн шагнагдаһан байна.

Хүдэлмэришэдэй амжалта

Энэ жэлэй эхсэр паровозо-бүтээлгын заводой вагон хабсаралгын цехын хүдэлмэришэд жэлэй түсэбһөө гадуур 4 вагон заһабарилха, вагон заһабарилгын үные хараалагдаһан даабариһаа гадуур 2 процентээр доошолуулха, ажалай бүтээсые 2 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абаһан байгаа.

Тус цехынхид абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай. Мүнөө тэдэнэр түсэбһөө гадуур 4 вагон заһабарилжа үгөө. Тиин 150 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгтэнхэй. Продукциин үные химдаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар абтаһан уялганууд мүн лэ дүүргэгдээ.

Николай Александрович Зюковай хүтэлбэрилдэг бригада түрүү зэргэдэ ябана. Тус бригаданхид вагонуудта уһа оруулха түхеэрэлгэнүүдые хабсарха ба тодхохо зуураа даалгабаряа 2—3 дахин дүүргэнэ. Слесарьнууд Наумов, Паномарев, Яуговский ба бусад даалгабаряа 3 дахинһаа үлүүгээр дүргэдэг болобо.

Иимэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, энэ цехын хүдэлмэришэд өөрынгөө мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ, ажалаа зүбөөр хубаарилан эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, вагонуудта уһа оруулха түхеэрэлгэ 2—3 хүдэлмэришэд хабсаруулха ёһотой аад, мэргэжэл һайнтай нэгэ слесарь хабсаргадаг болоо. Тиихэ зуураа, тэдэнэр ажалайнгаа бүтээсые 3 дахин дээшэлүүлээ.

Эндэ социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүри гаргагдана. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ.

А. Петров.

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата колхозуудта хонидой нооһо хайшалагдажазахалба. Хонидой нооһон барагсаан электромеханическэ аргаар хайшалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо хонидой нооһон электромеханическэ аргаар хайшалагдажа байна.

Д. Аксеновой фото.

Бэлшээри дээрэ

Баруун Мүргэнэй уһа голой хулаһа бургааһаар элбэг газар мүнөө танигдашагүй болоо. Үбэлдөө эндэ үбдэгсөө, зарим газарта илангаяа һэбхүүл һөөгэй дунда метршье зузаан хүнгэрэг саһан байгаа бшуу. Теэд мүнөө эндэ ямаршье гоё һайхан болоо гээшэб. Тойроод ногоон хүхэржэ, гол горхоной эрьеэр ургы сэсэг дэлгэржэ, тала дайдые гоё һайханаар шэмэглэнхэй. Хадын саһанай хайлахада үерлэһэн гол горход эрьеһээ халижа, набтар газараар иишэ тиишээ урдана.

Үдэрэй тэн... Үдхэн хулһатай нэгэ нуурай эрьеэр эреэ маряан һүрэг мал бэлшэжэ, шэмэтэ ногоо амтархан эдинэ. Тэдэнэй нэгэ зариманиинь садаһан хэбэртэй, һөөг бургааһанай һүүдэртэ хэбтээд, байд гээд лэ схээр уухилан, хибэдэһээ хибэнэ. Нүгөө заримань уһа ууна.

Дүтэхэнэ нэгэ багашаг добо дээрэ утаан бааяна. Тэндэ 60 гаран наһатай үбгэжөөл иишэ тиишээ харасагаажа байгаад, сайлажа һууна. Энэмнай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша Эрдэни Энхэреевич Сотонов байба.

Эрдэни Энхэреевич Сотоновтай эндэ уулзажа, мэндэшэлсэһэнэй һүүлээр һони шэнэеэ һуралсабабди. Тиигээд зүлгэ ногоон дээрэ һуужа, ажал тухайнь хөөрэлдэжэ захалбаб. Харин тэрэ үбгэжөөлнай ехэ үгэншэ зугааша хүн байжа, олоншье юумэ асуултагүйгөөр «дэлхэй дэлгэржэ, малтайгаа, хүнтэйгөө жаргажа, сэнгэжэ байнабди» гэжэ омог хүхюунээр дуугарна. Һүүлээрнь гааһаяа носоогоод, нэгэ заа бодолгото болон иигэжэ хэлэбэ:

— Ехэ бэрхэшээлтэйгээр үбэлжэлгээ үнгэргэбэ гээшэбди. Тэжээл дутамаг, үнеэн бүхэндэ оройдоол 3 центнер үбһэ эдюулээбди. Саһан ехээр ороо, удаан саг соо шанга хүйтэн байгаа. Эгээл энэ манай һуужа байһан газарта үбдэгтэ хүрэмэ саһан байгаа юм. Тиигээд хүйтэн жабар, һалхи шуурган гээшэнь! Үбэлдөө иимэ үдхэн һөөг бургааһаар, хулһаар элбэг бэлшээрие дахажа ябахаһаа бэшэ туһагүй байгаал. Теэд иимэ газар хагдаар элбэг байдаг. Шадал багатай үнеэдтээ хулһа, бургааһанай набша залаа хухалжа, отолжо үгэхэш, саһан дороһоо хагдаа малтажа гаргахаш. Баһа соолго сооложо, үнеэдээ уһалдаг байгааб. Үбэлэй бэлшээридэ дүтэ соолготой байха хэрэгтэй. Уһалхын түлөө малаа 5—6 километрын газарта туужа абаашаха гээшэ бэрхэтэй. Би үбэлынь бэлшээринүүдтэ дүтэ 4—5 соолготой байдаг заншалтайб. Зай, айлшад, һуужа байгты, битнай тэдэ хэбтэжэ байһан үнеэдээ бодхооһууб. Үбэлдөө хүшэ шадалаа гээһэн мал шэмэтэй ногоо түрүүн ехээр эдихэдээ бэень һулардаг юм. Тэдэниие удаан хэбтүүлхэ хэрэггүй, бодхоожо эдеэлүүлхэ хэрэгтэй,—гэжэ хэлээд, ехэ хүнгэхэнөөр һууриһаа бодожо, эндэ тэндэ хэбтэжэ байһан 4—5 үнеэ гүйжэ байгаад бодхооно. Тэдэнь нюрга, хүлөө тэниилгээд, шэнэ ногоо амтархан эдижэ захална.

Һүүлээрнь Эрдэни үбгэн бүхы малаа хараад, һайнаар ногоолжо байна ха юм гэжэ һанахадаа, һуурядаа ерэжэ, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ:

— Энэ үбэлжэлгэдэ нютагай үүлтэрэй 150 шахуу үнеэ адуулжа гарабаб. Сагай бэрхэшээлтэй байгаашье һаань, нэгэшье мал гарзада ороогүй, тэнхээ тамираа алдаагүй, мүнөө үбэл манай гүүртын һаалишад ехэ шадамараар, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаа. Үбэлэй шанга хүйтэндэ хагда, хулһа хэршэжэ, тиигээд тэрэнээ буйлуулжа, энэ бүхы малые эдеэлүүлхэ гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Мүн малые бэлшээридэ һайнаар адуулха гээшэ тэрэ үедэ ехэл хэрэг байгаа даа.

Зунай сагта мал адуулгые эмхидхэхэ тухай хөөрэлдөөбди. Энээн тухай Эрдэни үбгэн ехэ дуратайгаар хөөрэжэ эхилээ.

— Намда тиимэ бэшэһэн, зохёоһон ехэ түсэб гэхэ юун байха һэм даа. Харин олон жэлэй туршада энэ ажалда ябаһан дүршэлөө, мүн бусадшье түрүүшүүлэй дүй дүршэдые хэрэглэжэ, хүдэлмэреэ эмхидхэнэ гээшэб. Ажахын энэ жэлэй эхиндэ манай гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һаахабди гэжэ социалистическэ уялга абаа һэн. Хамта хүдэлмэрилжэ байһан һаалишадайнгаа иимэ хүндэтэй уялга абаад байхадань би мал адуулагша болоһон хойноо муугаар хүдэлмэрилөөд, нүхэдөө яажа гэдэргэнь татажа байхабиб. Һү һаалга дээрэ мал адуулгашанай ехэхэн хубита ажал бии ха юм. Үбэлжэлгые бэрхэшээлтэйгээр үнгэргөөшье һаа, һаалишад һү һааха түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байна. Мүнөө һү ехээр һааха эгээл таатай саг ерээ гээшэ. Мэнэ гэһээр зуһаландаа гарахабди, һаяхан тэрээгүүр ябаад ерэхэдэмнай, тэндэхи бэлшээри яһала һайн болоожо байгаа һэн. Юрэдөө зунай сагта һү һаалга үнеэдые һайнаар адуулгаһаа болодог гээшэ. Зуниинь малые үдэшэ, үглөөгүүр шүүдэртэй ногоондо адуулхада илангаяа һайн байдаг. Ехэ халуунай үедэ мал тиирээд һайнаар эдеэлдэггүй. Тиихэдэнь би үнеэдээ һүниин сагта бэлшээридэ адуулдаг байнаб. Мүн бэлшээри танижа мал адуулхада ехэ шухала. Бүхы бэлшээринээ тухайлжа хубаагаад, тэдэнээ ходо һэлгэжэ малаа адуулха хэрэгтэй.

Энэ үедэ нэгэ хэды үнеэн һүрэгһөө таһаржа, горхоной эрьеэр зүүлжэ ябана. Энээниие хараад, «Эдэ хүшэ шадалаар һайн үнеэд садахадаа эдисээ гэшхээд, һүрэгөө дахуулжа, буруу тээшээ ябашахань гү. Амаржа һуухадаа, аман аюу гэхэгүй гэһэндэл, тандаа һанаһан бодоһон тухайгаа олон юумэ хэлэбэгүб»—гэжэ хэлээд, Эрдэни үбгэн юумэеэ сүүмхэдээ хэжэ, үнеэдэй урдаһаань ошобо.

***

Эрдэни Энхэреевич Сотонов Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ хүдэлмэрилжэ, ниитын ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө ехэхэн хубитые оруулаа. Тэрэ үбгэжөөл 1939 онһоо хойшо 17 жэлэй туршада нэгэшье таһалдалгүйгөөр колхозойнгоо һүнэй-товарна фермэдэ мал адуулагшаар хүдэлмэрилнэ. Мүнөө 64 наһатай болобошье, өөрынгөө хүндэтэ ажалые орхингүй, жэл бүри ажалай һайн амжалта туйлажа, колхозойнгоо, аймагайнгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсана. Мүнөө жэл гүүртын һаалишад мүн лэ түрүү зэргэдэ ябана. Һү һааха жэлэйнтээ түсэбые 40 процент дүүргэээ. Зун намарай сагта үнеэдээ һайнаар адуулжа, мүн ногоон конвейертэ таригдаһан тэжээлэй культурануудые эдюулжэ, түрүү һаалишадай жэшээгээр нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ үдэр бүри хахад пүүд һү һааха гэһэн зорилготой. Һаалишадай энэ зорилгые бэелүүлгэдэ нүхэр Сотонов эдэбхитэйгээр туһална.

Эрдэни Энхэреевич гансал өөрынгөө ажалые хараад байдаггүй, харин фермынгээ, колхозойнгоо ажахые дэбжээхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалалсадаг. Партиин үнинэй гэшүүн, аймагай Соведэй депутат нүхэр Сотонов малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Үдэрэй урматай ажалай һүүлээр һаалишадтаа орон, республика, аймаг дотор болоһон һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг. «Эрдэни Энхэреевич манай хүдэлмэридэ ехэ лэ туһаламжа үзүүлдэг даа. Һү һааха түсэбөө дүүргэхэдээ нүхэр Сотоновтоо ехээр найдадагбди»—гэжэ эндэхи һаалишад хөөрэдэг.

О. Раднаев, манай корреспондент.

Колхоз, совхоз бүхэндэ шубуу үсхэбэрилгые эрид һайжаруулха

...СР-эй арадай ажахые хүгжөөргаадахи табанжэлэй түсэб туКПСС-эй ХХ съездын Директидэй ёһоор ороһото культурае таридаг колхозуудта шубуутомо томо фермэ шэнээр бии ю, бии байһан фермыень улам хэхэ шухала гэжэ тоологдоно. публикымнай колхозууд ба совта шубуу үсхэбэрилгэ ажахын ехэтэй һалбари болгогдоогүй 1955 оной дүнгүүд харуулна. ондо колхозуудта үндэгэ абалга онойхиһоо ехэ болоогүй, нэгэколхоз гүрэндэ үндэгэ тушааха өө дүүргээгүй. Харин үндэгэрондо хартаабха, овощь, мяха, таряа гүрэндэ тушаадаг занай. Гадна, шубуу шахалга, шуй мяха гүрэндэ тушаалга хангүй.

...публикын колхозууд 1955 онбуу үсхэбэрилхэ түсэбөө орой-9,1 процент дүүргэһэн байна. томо тахяа бүриһөө 70 үндэгэондо 33,2 үндэгэ абтаа. ЯруузакаменаЙ, Түнхэнэй, Бичурын, гын болон бусад аймагуудай ууд эмэ тахяа бүриһөө бүри үндэгэ абадаг байна. Нёдондо бликын 20 аймагай оройдоол агынь шубуу үсхэбэрилхэ түдүүргэһэн байна. Бичурын, шэбэрэй аймагууд ороһо таэээр таридаг хадаа шубуу үсхэбэрилхэ аргатай аад, та100 гектар бүридэ республиунда зэргын показательһаа үндэгэ абана. Жэшээнь, Биаймагай Ленинэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр База1955 ондо эмэ тахяа бүриһөө 4 үндэгэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Иванов)—17 үндэгэ абаһан байна. Мүн иимэ байдал Тарбагатайн, Прибайкальска, Кяхтын, Кударын, Заиграйн аймагуудай колхозуудта үзэгдэнэ. Ажахын энэ һалбариие сэгнэдэггүй дээрэһээ колхозууд ехэхэн гарзада ороно бшуу.

Республикын колхозуудай шубуу үсхэбэрилхэ түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, нэн түрүүн инкубаторна станциһаа абтаһан дальбараанууд ехэ олоороо гарзална.

Дальбараануудай гарзалха ябадал илангаяа эдеэлүүлгэ, харууһалгын тон муу байһан дээрэһээ болоно. Муугаар харууһалагдаһан шубуунһаа бага ашаг абтахань мэдээжэ. Жэшээнь, Бичурын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой 1955 ондо абаһан 1015 дальбараагай 140-ниинь гэхэ гү, али 12 процентнь амиды үлэһэн байна. Мүн тэрэ аймагай «Коммунизм» колхозой 3000 дальбараагай 16,2 процентнь дэгжээгдээ.

Тиихэдэ Кударын, Кабанскын, Заиграйн, Хориин, Хэжэнгын, Яруунын болон бусад аймагуудай колхозуудта шубуудай гарзалха ябадал олоор үзэгдэнэ.—Дальбараанууд үбшэндэ нэрбэгдээд, олоороо гарзална,—гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг. Үнэн дээрээ үбшэншье хадаа гэнтэ, шалтаггүйгөөр бии болодоггүй, харин байдалай мууһаа һүжэрдэг бшуу. Илангаяа харууһалга, эдеэлүүлгын муу дээрэһээ шубууд үбшэлдэг. Олонхи колхозууд оройдоо 400—500 шубуутай багахан фермэтэй юм. Иимэ үсөөн шубуутай фермэтэй байхадаа колхоз олзо абахаһаа байтагай бүри гарзада ородог. Тиимэһээ зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр шубуу үсхэбэрилгэ хадаа олзо багатай гэжэ тоолоод, тэрээндэ анхарал табидаггүй.

Республикын эрхэ байдалда шубуу үсхэбэрилхэдэ таарамжагүй гээшэ аал? Тиимэ бэшэ. Иимэ нэгэ жэшээ хараад үзэе. Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхоз 1954 ондо 36109 үндэгэ, 1955 ондо 103507 үндэгэ абаһан байна. Нэгэ тахяа бүриһөө 72 үндэгэ абаа. 1954—1955 онуудта ороһото культурануудай тарилгын 100 га бүридэ 5652—6311 үндэгэ абаа. Мүн энэ талаар һайн дүнгүүдые туйлаһан Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз тахяа бүриһөө 86 үндэгэ абаһан юм. Иимэ жэшээнүүд бусадшье аймагуудаар бии.

Шубуунай мяха абаха тон ехэ арга боломжотой байбашье, манай республикын колхозууд энээн тухай анхаралаа багаар хандуулна. Гол горхонуудаар, нуурнуудаар олон Байкало-Кударын, Прибайкальска, Яруунын, Кабанскын аймагууд галуу, нугаһа тон үсөөнөөр үдхэнэ. Уһанай шубуу үсхэбэрилхэ талаар 1955 ондо шубуунай инкубаторна станцинууд колхозуудта ехэхэн туһа хүргөө. Илангаяа Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй инкубаторна станцинууд 11603 толгой пекинскэ нугаһа республикын колхозуудта үгэһэн байна.

Мухаршэбэрэй аймагай Мухаршэбэрэй сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 1952 ондо 208 толгой уһанай шубууд байгаа һаа, 1955 ондо 3649 хүрэтэрөө олошороо. Тэрэ тоодо колхоз 152 галуутай, 940 нугаһатай болоо. 1955 ондо мүн зарим шубуушад галуу ба нугаһа үсхэбэрилгөөр муу бэшэ дүнгүүдые туйлаа.

Шубуудые тон һайнаар, зүбөөр харууһалбал, тэрээнһээ үндэгэ мяха абаха ехэ арга боломжо байхаһаа гадна, нилээдгүй ехэ мүнгэн олзо доход орохо байна.

Жэшээ болгон Ставропольско хизаарай шубуу үсхэбэрилдэг колхозуудай түрүү дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, хизаарай колхозууд шубуу үсхэбэрилгөөр 1955 ондо һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна. Тус хизаарай 74 колхоздо тахяагай байха тусхай таһагуудтай механизированнэ томо фермэ баригдажа байнхай. Мүнөө тус хизаарай 7 колхозууд 20—20 мянган тахяагай байха байра барижа дүүргээ. Ставропольско хизаарай, Ново-Александровска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз шубуунай томонууд механизированнэ фермэнүүдые бариха тушаа үүсхэл гаргаһан байна. 1954 ондо энэ колхоз орон соогоо эгээл түрүүн ехэ продукци үгэдэг шубуунай фермэ бариһан юм. Мүнөө тэрэ байра соо 20 мянгаад үндэгэлдэг тахяа багтадаг болоо. Түрүүндээ шубуудые газаагуур адуулдаг байха үедэ аяар 96 хүн харууһалдаг байгаа һаа, мүнөө оройдоол 24 хүн харууһална. Тус фермые барихын, заһабарилхын тулада 600 мянган түхэриг гаргашалагдаһан байна. 1955 ондо энэ фермэһээ 1527 мянган түхэриг олзо доход абтаа һэн. Харин тэрэ барилгада гаргаһан бүхы гаргашые гансахан лэ жэл соо харюулһан байна.

Таһаг соо шубуудые барижа, үсхэбэрилхэ гээшэ нилээдгүй олзо доходтой гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүдэлмэри дээрэһээ элеэр харагдана. 1955 ондо колхоз урда жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин бага хүдэлмэриин хүсэ гаргашалжа, 1 936 мянган үндэгэн абтаһан байна. Тиихэдэ тахяа бүриһөө 150 хүрэтэр үндэгэн абтаа.

Энэ аргын эгээл шухалань юуб гэхэдэ, колхознигуудай ажалай бүтээсэ эрид дээшэлһэн байна. Газаагуур адуулгын үедэ нэгэ хүн 300—500 тахяа харадаг һаа, таһаг соо байлгадаг болоходоо нэгэ хүн 1800, мүн үшөөшье олон тахяа харууһалдаг болоо. Шубуу харууһалагша Раиса Халина 1955 ондо хамта 290 мянган үндэгэ абаһан байгаа. 1956 ондо таһаг соо байлгажа үндэгэлүүлдэг тахяагаймнай тоо 40 гаран мянган толгой хүрэжэ байна гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Лыскин мэдээсэнэ. 1956 ондо 4 миллион үндэгэн, 800 центнер шубуунай мяхан абтаха. Эмэ тахяа бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 160-һаа үсөөн бэшэ үндэгэн абтахаар хараалагдана. Гансал шубуунай фермэһээ колхоз 1956 ондо 4 миллион түхэриг олзо доход абаха юм.

Томо томо шубуунай фермэнүүдые барилгаар эдэбхи үүсхэл гаргаһан Ставропольско хизаарай колхозууд үндэгэ ба шубуунай мяха абалгые дээшэлүүлхэ ямар ехэ арга боломжын бии байһые харуулаа. Манай республикын колхозууд Ставропольско хизаарай колхозуудһаа жэшээ абаха зэргэтэй.

А. ХИЛТУХИНОВ.

Монголой айлшад манай республикада

Июниин 11-дэ Монголой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд Улан-Удын промышленна предприятинууд болон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдаар ябажа, тэдэнэй хүдэлмэритэй танилсаа.

Пединститудай директор нүхэр Булгадаев институдайнгаа түүхэ, мүнөө хэгдэжэ байгаа научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри, багшанарые бэлэдхэлгэ тухай айлшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Һүүлээрнь тэдэнэр марксизм-ленинизмын, биологиин, химиин, бурят-монгол хэлэ ба литературын кафедрануудые хараа.

Нүхэр Булгадаев институдай багшанарай ба студентнэрэй нэрэһээ айлшадта халуун амаршалга хүргөөд, тэдэндэ институдайнгаа багшанарай научна хүдэлмэринүүдые бэлэглээ.

Монголой айлшад ПВЗ ерэжэ, шэрэм шудхалгын, булад хайлуулгын, дархалалгын, компрессорнэ ба бусад цехүүдээр ябаа. ПВЗ-гэй ажал хүдэлмэри тухай заводой главна инженер нүхэр Павленко айлшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Тэдэнэр ТЭЦ-эй хүдэлмэритэй һонирхожо танилсаа.

ПВЗ-гэй хүдэлмэритэй танилсаад, айлшад сэмбын фабрика гараа. Тус фабрикын директор нүхэр Альцман фабрикынгаа хүдэлмэри тухай, мүн зургаадахи табанжэл соо хэгдэхэ хүдэлмэри тухай айлшадта хөөрөө. Тэдэнэр фабрикын хүдэлмэришэдэй ажабайдал, амаралта ба ажалай гурим тухай асуугаа. Мүн «Бокс» гэжэ ханын сатирическэ газетые һонирхожо хараа.

Фабрикын главна инженер нүхэр Баскин эндэ хэрэглэгдэдэг уралан нарижуулгын шэнэ шэнэ хүдэлмэри тухай, мүн техническэ шэнэ һонинууд тухай айлшадта хэлэжэ үгөө.

Шэлэй механизированнэ заводой хүдэлмэритэй Монголой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд мүн танилсаа. Заводой главна инженер нүхэр Пузенко заводойнгоо хүдэлмэри тухай хөөрөө. Айлшад заводоор ябажа, үйлэдбэриин процессүүдтэй тодорхойгоор танилсаа. Хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ тухай тэдэнэр асуугаа.

Һүүлээрнь Монголой айлшад манай республикын хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй КПСС-эй обкомдо уулзаа. Монголой «Үнэн» газетын редакторай орлогшо нүхэр Дэлэг Советскэ Союзаар, мүн манай республикаар ябажа, арад зоной ажабайдалтай, хэблэлэй хүдэлмэритэй танилсаһан тухайгаа хөөрөө.

Республиканска газетэнүүдэй, мүн Бурмонгизай зүгһөө айлшадта бэлэгүүд барюулагдаа.

Үдэшэлэн БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпилон Монголой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга хээ.

Июниин 12-то Монголой айлшад Эхэ ороноо мордоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монголой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд Кяхтын аймаг ошохо зуураа, Маленковой нэрэмжэтэ колхоз хүрөө. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев айлшадтай хөөрэлдэжэ байна.

Ф. Сорокиной фото.

Шүүбэри түлэлгэ

Хэдэн үдэрэй туршада Улан-Удын Центральна нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжын (1952 оной гаргалга) 7-дохи тиражай шүүбэри түлэжэ байна. Дүрбэн үдэрэй туршада 464.895 түхэриг шүүбэри түлэгдөө. 25 мянган түхэригэй шүүбэри нэгэ облигацида, 10 мянган түхэригэй 2 облигацида, 5 мянган түхэригэй — нэгэ облигацида тудаа.

Тус касса гансал май һара соо СССР-эй арадай ажахые һэргээхэ ба хүгжөөхэ гүрэнэй 5-дахи урьһаламжын 11-дэхи тиражаар. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ (1953 оной гаргалга) урьһаламжын 5-дахи тиражаар ба бусад урьһаламжануудай шүүбэринүүдээр 1324680 түхэриг мүнгэ түлэһэн байна.

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Албаниһаа бусаба

ТИРАНА, июниин 10. (ТАСС). Албаниин Арадай Республикада июниин 5-да хани ёһоор аяншалжа ошоһон советскэ сэрэгэй корабльнуудай отрядай морягууд үсэгэлдэр тэндэ һүүлшынгээ үдэр айлшалба.

Хара далайн флодые командалагша адмирал В. А. Касатонов ябаха болоһонтойгоо дашарамдуулан үсэгэлдэр уулзалга эмхидхээ. Албанска ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Мехмет Шеху, Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Хаджи Леши, АПТ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, Албаниин Арадай Республикын правительствын гэшүүд, Арадай армиин генералнууд болон офицернүүд, Албаниин Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг посол Михаль Прифти уулзалга дээрэ байба.

СССР-һээ Албанида байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Л. И. Крылов уулзалга дээрэ мүн лэ байлсаа.

Советскэ сэрэгэй корабльнууд — «Михаил Кутузов» гэжэ крейсер, «Бессменный», «Безукоризненный» гэжэ эскадренна миноносецууд мүнөөдэр түрэл ороноо бусахаяа гараа.

Дуррес городой олон түмэн ажалшад советскэ морягуудые үдэшэхэеэ ерээ. АПТ-гэй ЦК-гэй секретарь Хюсни Капо, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо ба арадай оборонын министр Бекир Балуку, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшонор Гого Нуши, Мануш Муфтиу, НРА-гэй правительствын гэшүүд, Арадай армиин генералнууд болон офицернүүд, тэрэшэлэн СССР-һээ Албанида байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Л. И. Крылов, СССР-һээ Албанида байдаг сэрэгэй атташе полковник А. А. Новиков порт дээрэ ерэһэн байна.

Үглөөнэй 11 часта советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Албаниин Арадай Республикын уһанһаа гаража, Эхэ орон тээшээ шэглэн ябаа.

Чехословакиин ба Даниин хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаан

ПРАГА, июниин 11. (ТАСС). Чехословакиин ба Даниин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээнэй, мүн түлөөһэн тухай хэлсээнэй баталагдаһан тухай чехословацка телеграфна агентство мэдээсэнэ. Алишье талын зүгһөө 60 миллион шахуу кроной эд бараа 1956 оной июниин 1-һээ 1957 оной майн 31 хүрэтэр андалдан абалсаха гэжэ хэлсэгдэһэн байна.

Чехословаки хадаа металлургическа промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдые, машинануудые, хүнгэн болон ашаанай автомобильнуудые, мотоциклнуудые, тракторнуудые, химикали, будаг, керамическа зүйлнүүдые, шэлээр хэгдэһэн зүйлнүүдые Данида худалдаха болоо. Дани хадаа тоһо, мяха, загаһа ба загаһанай продуктнуудые, сало, яблоко, үрэһэ; сыр, фармацевтическэ зүйлнүүдые болон бусад товарнуудые Чехословакида худалдаха юм.

Индиин Республикын вице-президент С. Радхакришнан Варшавада ерэбэ

ВАРШАВА, июниин 10. (ТАСС). Индиин Республикын вице-президент С. Радхакришнан Чехословакида айлшалжа байһанаа Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй ба правительствын уряалаар мүнөөдэр Варшавада ерээ.

Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшын орлогшонор Я. Дембовский, С. Игнар болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд, тэрэшэлэн хэдэн оронһоо Польско Арадай Республикын правительствын дэргэдэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшэд Варшавадахи центральна аэродром дээрэ С. Радхакришнаниие угтаа.

Угталгын үедэ Я. Дембовский С. Радхакришнан хоёр үгэ хэлээ.

Японии студентнүүдэй организациин съезд

ПЕКИН, июниин 10. (ТАСС). Студентнүүдэй захиргаанай органуудай бүхэяпонско федерациин съезд үсэгэлдэр Токиодо нээгдээ гэжэ японско радио мэдээсэнэ.

Эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөе Японидо үргэдхэхэ тухай, буу зэбсэг хорообхын, атомна болон водородно зэбсэгүүдые туршажа үзэлгые хорихын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ тухай асуудалнууд съездын зүбшэхэ зүйлдэ ороно.

Гэгээрэл тухай хархис хуули бэелүүлхэ гэжэ правительствын оролдожо байһан дээрэһээ студентнүүдэй федераци эдэ түсэбүүдтэнь эсэргүүсэхэ зорилгоор ниитэнациональна кампани эмхидхэхэ хүсэлэнтэй.

Японии бүхы заха хизаарһаа ерэһэн студентнүүдэй 600 делегат болон ажаглагшад съездэ хабаадаа.

СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда баскетболоор Европын чемпион болобо

ПРАГА, июниин 11. (ТАСС). Баскетболоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхэнэрнүүдэй хоорондо болоһон мүрысөөн дүүрэбэ. Түгэсхэлгын мүрысөөндэ СССР ба Венгриин команданууд уулзаа. Ехэ шанга тулалдаа хэжэ советскэ команда 49—41 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Түрүү һууринуудые эзэлһэн командануудта шангууд үгтөө.

Мүрысөөнэй дүн иимэ: СССР-эй команда—нэгэдэхи һуури, Венгриин команда—хоёрдохи, Чехословакиин команда—гурбадахи, Болгариин команда—дүрбэдэхи, Польшын—табадахи, Италиин — зургаадахи, Франциин—долоодохи, Австриин — наймадахи, һууринуудые эзэлээ.

Аяншалгада гараба

Тээгдэ тосхон Улаан Бургаасы хадын хормойдо, ой модоной шууяжа байһан һайхан байгаалитай нютагта оршодог юм. Эндэ Курбын долоон жэлэй һургуули байдаг. Мүнөө тус һургуулиин һурагшад һуралсалайнгаа жэлые амжалтатайгаар дүүргээд, зунайнгаа амаралтада гараба. Тэд..нэй заримаиинь пионерскэ лагерьта, өөһэдынгөө колхозуудта ошожо, амаралтаяа ашагтай туһатайгаар үнгэргэхэнь.

Шалгалтынгаа экзамен амжалтатайгаар бариһан һурагшад Ким Хандажапов, Шура Иванова, Уля Маркова болон бусад хамта 16 хүүгэд багша Борис Петрович Ворониной хүтэлбэри доро июниин 9-дэ аяншалгада гараа. Хүүгэд энэ аяншалгаяа Хориин дунда һургуулиин 150 жэлэй ойдо зорюулна. Тээгдэ—Худаг—Алан—Хоринск гэһэн маршрудаар ябаха зуураа, хадын гол горхонуудые гаталжа, Улаан-Бургаасы гэжэ хадые үгсэн тэдэнэр гараа. Мүн тэдэнэр замдаа Худагта нютагта ба «Путь Сталина» колхоздо уранһайханай концертнүүдые табиһан, уласхоорондын байдал тухай лекци уншаһан байха юм. Тэрэшэлэн нютагайнгаа баялигтай танилсаһа, гербари хэхын тула һонирхолтой ургамалнууд ба хорхой сохонуудые суглуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хүүгэд хадын горхо гаталжа ябана.

Е. Ринчинова.

Спортивна хронико

РСФСР-эй арадуудай спартакиадын область хоорондын мүрысөөндэ хабаадалсахын тула Бурят-Монголой футболистнарай суглуулагдамал команда Новосибирск город мордобо. Энэ команда 16 футболистнарһаа бүридэнхэй.

***

Хүдөөгэй командануудай хоорондо футболоор республикын кубок абахын түлөө мүрысөөн һаяхан эхилээ. Энэ мүрысөөндэ аймагуудай суглуулагдамал 16 команда хабаадалсана. Хэжэнгэ тосхондо тус аймагай ба хориинхидай команданууд уулзажа, Хориин футболистнар 12:0 тоотойгоор илаһан байна.

Мүн Байкало-Кударада гурбан команда наадаа. Кабанскын аймагай команда Байкало - Кударын, Түнхэнэй футболистнарые шүүгээ.

***

Һаяхан Хэжэнгын аймагта волейболоор нүхэрэй ёһоной хоёр уулзалга үнгэргэгдөө. Энэ уулзалгада Яруунаһаа ерэһэн айлшад шүүгдэһэн байна. Хэжэнгын аймагай эрэшүүлэй команда 2:0 тоотойгоор, эхэнэрнүүдэй команда 2:1 тоотойгоор яруунынхидые илаба.

***

Шатараар республикын хахад финалын мүрысөөнэй нэгэдэхи разряднигуудай 4 тур үнгэргэгдөө. Шатаршан Воробьев түрүү һуури эзэлээ. Тэрэнэй удаа Мамилов, Мункоев, Тоглоев гэгшэд һайн дүнгүүдтэй гараа.

„Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй гү?“ гэһэн нүхэр Батоевой статьяе зүбшэн хэлсэлгэ

Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй

Бурят-монгол һургуулинуудта бэлэдхэлэй класс бии болгогдоһониинь бага хүүгэдэй ород хэлэ һайнаар шудалхын түлөө абтаһан хэмжээнүүдэй нэгэн болоно. Бэлэдхэлэй класс бии болгогдоһоор, юһэн жэл хүсэжэ, тиимэ класста эхилэн һураһан хүүгэд мүнөө 8-дахи класс дүүргэжэ гараа. Эдэ дүүргэгшэдэй ород ба бурят хэлэнүүдэй хүгжэлтые нарин ажаглаад үзэхэдэ бэлэдхэлэй классай аша туһа элитээр харагдана.

7 наһатай хүүгэд бэлэдхэлэй класста түрэлхи хэлэн дээрээ үзэгтэ ороһон, ород хэлээр хөөрэлдөөнэй үгэнүүдтэй болонхой. 1-дэхи класста ороод, 4-дэхи класс дүүргэтэрээ ород хэлэндэ хүсэд һуража шадаха байна.

Мүнөө һургуулинуудай бэлэдхэлэй классһаа эхилээд, бэшэ классуудта ород ба бурят-монгол хэлээр нарижаһан һайн учебнигүүдтэй болоһон ушар манай арадай гэгээрэлэй ехэхэн илалта мүн. Бурят-монгол ба ород хэлэнүүдые эхин һургуулинуудта заалга түбхинөөд, зүб харгыдаа орожо, жэлһээ жэлдэ һайжархынгаа сагаан харгыда ороо гэхэдэ эндүүгүй болоно.

Манай Гэгээрэлэй министерствын болон багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай зүгһөө һургуулинуудта ород хэлэ заалга тухай шухала ба туһатай методическа туһаламжанууд бага зэргэ гарадаг байбашье, эхин һургуулинуудта, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта түрэлхи хэлэ заалга тухай һайн туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй гэхэдэ боломоор.

Түрэлхи хэлэ ба түрэлхи литературна хэлэн дээрэ бэшэ предмедүүдые бурят классуудта заалгада дутуу дунданууд газар газарта нилээд ушардаг байна. «Бурят-монголой үнэндэ» гараһан Н. Намсараевай ба бэшэ нүхэдэй статьянуудта һаналаа табижа, шууд хэмжээ абахаар саг тулаа гэжэ һанагдана. Үнэхөөрөөшье, бурят литература уншахагүй, «Б. М. үнэн» газетыешье тоохогүй, литературна хэлээ хүгжөөхын түлөө оролдохогүй, элдэб диалект холихоһоо гадна, ород, бурят үгэнүүдые аманда орохысо холидог нүхэд бии юм.

Манай Бурят-Монголой драматическа театрын артистнар литературна хэлээ шудалхын түлөө ямар ехэ оролдолго гаргадаг гээшэб? Тэдэнэй зүжэг наадахые дуулажа һуухада, сэдьхэл хангама аятай ба ойлгосотой байдаг бшуу. Багшанар манай артистнарһаа жэшээ абажа, литературна хэлэндээ мэргэжэхын түлөө үдэр бүри шармайн оролдохо, һурагшадтаа нэбтэрүүлхэ уялгатай.

Бурят-монгол литературна хэлэнэй улам һалбаржа, бүхы республика дотор хаанашье ядамаргүй ойлгосотой болонхой. Манай уранзохёолшодой бэшэһэн романуудые алишье аймагта бага ехэгүй, үнэн зүрхэнһөө һонирхон уншана. Оперно ба драматическа театрнуудаа һонирхон харанабди. Иигэжэ формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурын хүгжэн мандажа байһан үедэ, һургуулинуудта түрэлхи хэлэнэй заалгые улам һайжаруулха, нилээд баян дүй дүршэлөө согсолхо шухала байна. Ород ба түрэлхи хэлэ заалгые саашадаа эрид һайжаруулха хэрэгтэ бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй.

Бэлэдхэлэй класста 9 жэл соо зааһанай дүй дүршэл шэнжэлжэ, үхибүүдтэ ород хэлэ улам һайнаар заадаг болохо гээшэ шухалын шухала зорилго мүн.

Зарим нүхэдэй, багшанарайшье дунда бэлэдхэлэй класс хэрэггүй, хүүгэд дэмыл нэгэ жэлээ үнгэргэнэ гэһэн һанамжа байхаһаа гадна, бурят хүүгэдые ород һургуулида оруулбал бүри дээрэ, колхоз бүхэндэ ород зон һуудаг ха юм гэхэ мэтэ һанамжанууд бии байдаг, түрэлхидые идхадаг дээрэһээнь, бэлэдхэлэй класс гээшые тон үлүү дээрэ тоолодог ба хүүгэдээ ород класста оруулхые хүсэдэг ушар дайралдадаг юм.

Бэлэдхэлэй класста бурят хүүгэд оробол, саашадаа ород хэлэ, мүн 5-дахи классһаа хари хэлэ һайн шудалха аргатай болодог гээшэл.

Бэлэдхэлэй класс ба түрэлхи хэлэн дээрэ заалга тухай минпросой эгсэ заабари үгэдэггүй, шадахысаа заагаад, дураараа байгты гээд, далин дээрэ орхёод байдагынь буруу. Бэлэдхэлэй классай туһатайе баталжа, бурят классуудта түрэлхи хэлэн дээрэ заалгые гуримшуулха саг тулаа гэжэ һанамаар байна.

Мүнөө болохоо байгаа багшанарай III съезд хүрэтэр энэ асуудалые бүрин шэнжэлжэ, бурят классуудта түрэлхи хэлэн дээрэ заалга тухай тодорхой шиидхэбэри абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. Номтоев, Яруунын аймагай Үльдиргын дунда һургуулиин директор.

Бэлэдхэлэй класс тухай хэдэн һанамжа

Һаяхан «Бурят-монголой үнэн» газетэдэ «Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй гү?» гэһэн тон һонирхолтой статья толилогдоһон байна. Тиимэһээ би энэ статья соогоо бэлэдхэлэй класс тухай өөрынгөө хэдэн һанамжа хэлэхые хүсэнэб.

1. Нээрээшье, мүнөөнэй 7 наһатай үхибүүд (бүри тэдээнһээшье багашуул) тон өөрэ, бэрхэ болонхой. Эды наһанай үрэ хүүгэдээр хаанашье уулзажа хөөрэлдөө һаатнай, тэдэнэй олонхинь ядахын сагта 100 хүрэсэ тооложо шадаха, ород хэлээр яһала «түхмаашалхаһаа» гадна, шүлэг, дуунуудые сээжээр мэдэхэ байдаг. Тиихэдэ гэр байрын хэрэгсэлнүүдэй, мүн бэшэшье юумэнүүдэй нэрэнүүдые: «электро-утюк», «радиоприёмник», «рояль», «баян», «автомашина», «мотоцикл», «Победа», баяр баясхалангай, мэндэшэлгын үгэнүүдые: «доброе утро», «добрый вечер», «здравствуйте», «телеграмма», «письмо» гэхэ мэтэ үгэнүүдые мэдэдэг юм.

Энэ хэлэгдэгшые баримталжа үгэмөөр иимэ нэгэ ушартай тохёолдооб. Улан-Удын универмаг соо нааданай хэрэгсэлнүүдые худалдадаг таһагай наймаашада бишыхан басаган хүгшэн эжытэеэ ерээд байба. «Тоня, юу абахам гээ бэлэйш, юрэдөө тэрэнэйш нэрэ хэлэжэ шадахагүй байнаб» гэхэдэнь, аша басаганиинь уһан ород хэлээр «мне калейдоскоп надо» гэжэрхибэ. «Яаһан өөрэ ашатайхан гээшэбта» гээд, тэрэ хүгшэнтэй хөөрэлдэхэ зуураа, ашынь табатайшье болоогүйень мэдээ һэм. Энээндэл бэрхэ, ород хэлэн дээрэ дуугарха үхибүүд манай нютаг бүхэнэй айл бүхэндэ шахуу байха.

2. Эдир хүүгэдэй нилээд олониинь хара багаһаа хойшо яслинуудта, 3 наһатайһаа эхилээд хүүгэдэй садуудта хүмүүжүүлэгдэжэ, яһалал элдэб эеын юумэ таниха, мэдэхэ, ородшье хэлэндэ һуранхайшаг байдаг. Тиихэдээ хүүгэдэй эдэ эмхи зургаанууд өөрсэ янзын хүмүүжүүлгын «бэлэдхэлэй класс» болодог гээшэ. Гадна, мүнөөнэй ямаршье бурят айлые харабалтнай, тэдэнэр үхибүүдээ ород хэлэндэ һайнаар һургаха гэжэ шадалаараал оролдодог. Энэ баримтые хэншье арсажа шадахагүй! Манай үеын эгээн золтой хүнүүд болохо багашуулай түрэлхид хүдэлмэришэншье, колхознигшье һаа, яһала ушар ёһо мэдэхэ, ойлгохо, эрдэмтэй, мэргэжэлтэй, һургуулитай болоо.

3. Манай орон дотор арад зоной гэгээрэлдэ жэлһээ жэлдэ айхабтар ехэ мүнгэн зөөри һомологдоно. Мүн бэлэдхэлэйшье классуудта бага бэшэ мүнгэн гаргашалагдана. Бэлэдхэлэй классай һуралсалда, тэндэ заадаг багшанарта, элдэб янзын учебник болон туһаламжануудые хэблэлгэдэ жэл бүри хэды ехэ мүнгэн гаргашалагдадаг гээшэб! Теэд иимэ ехэ гаргаша аяар 1947 оной хэгдэнэ. Бэлэдхэлэй классууд гаргашалагдадаг мүнгэн зөөри һургуулинуудай хэрэгсэлдэ, илангаяа политехнизацилгын материална-техническэ база бэхижүүлгэдэ хэрэглээ һаа, ямар ехэ удхашанартай байха бэлэй!

4. 1956—1957 онуудай һуралсалай жэлэй сентябриин 1-һээ бэлэдхэлэй классуудые болюулха хэрэгтэй гэжэ байнаб. Энэ хэмжээ бэелүүлхын тула БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын түлөөлэгшэд аймаг бүхэндэ ошожо, бэлэдхэлэй классуудай ажал хүдэлмэриие ёһотой гэшэжэ согсолоод, энээн тушаа өөһэдынгөө тобшолол хэхэ зэргэтэй. Үгышые һаа, аймОНО-нууд бэлэдхэлэй классууд тухай өөһэдынгөө һанамжануудые республикынгаа Гэгээрэлэй министерстводэ хэлэжэ үгэхэ зэргэтэй гэжэ һананаб. Мүн министерствошье энэ асуудалые түргэнөөр бөөр шиидхэхэ бэзэ.

Дээрэ хэлэгдэһэн хэдэн һанамжануудаа үндэһэ болгон, мүн нүхэр Батоевой бэшэһэн статьятай нэгэдэн, бэлэдхэлэй классуудые болюулха хэрэгтэй гэхэ байнаб.

Тиихэдэ иимэ нэгэ ушар байдал тухай хэлэхээ хүсэнэб. Бэлэдхэлэй классуудые болюулгатай дашарамдуулан, мүнөөнэй 1-дэхи классуудай программа шэнээр харагдажа үзэгдэхэ, мүн зарим хубилалтанууд оруулагдажа болохо байна. Энэ шухала хүдэлмэри баһал эртээнһээ харагдаха ёһотой.

А. Мангатханов, пединститутэй түүхын-филологическэ факультедэй 3 курсын студент.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-1[illegible], культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00786. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3229.